

“.....det er ikke kjønn det kommer an på .....”

**En undersøkelse av ulike holdninger til historie og
historieundervisning blant gutter og jenter**

His - 3905

Camilla Reinholdtsen

Mastergradsoppgave i historie – integrert 10 sp PPU

Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning

Universitetet i Tromsø

Våren 2012

Innholdsfortegnelse:

Camilla Reinholdtsen.....	1
Bakgrunn, tema og problemstilling	3
Disposisjon	5
Skolehistorie og historieundervisning	5
Kapittel 1 - Litteratur og forskningsstatus.....	9
Kapittel 2 - Metode.....	15
Kvantitative og kvalitative metode.....	15
Spørreundersøkelse	15
Intervju	16
Komparasjon	16
Kapittel 3 - Kilder	19
Spørreundersøkelsen	19
Intervjuene.....	20
Kapittel 4 – Lærerplanen, lærebøkene og kjønn	21
Undersøkelse av lærerplanen(K06):	22
Kosmos – en bok for gutter?	25
Sammendrag.....	30
Kapittel 5 – Analysen.....	31
5. Innledning.....	31
5.1 Egne oppfatninger av historie.....	33
5.2 Tidsforståelsen	43
5.3 Viktighet og interesse for historiens rom.	47
5.4 Interesse for historiens aspekter	55
5.5 Oppfatninger av historiens tidsdimensjoner.	69
5.6 Oppfatninger av skolens historieundervisning	73
Konklusjon.	85
Kildehenvisning.	89
Vedlegg I:	91
Spørreundersøkelse for 10. klasse.	91
Vedlegg II:.....	99
Intervjuene.....	99

Innledning:

Bakgrunn, tema og problemstilling

Jeg har valgt å skrive om temaet kjønn og historie i min masteroppgave. Det vil si at jeg vil se på hva gutter og jenter synes om historie som fag. Er det like interessant for begge kjønn?

Grunnen til at jeg vil skrive om dette i oppgaven min er at jeg gjorde noen observasjoner i praksisen min som jeg syntes var veldig interessante, i tillegg til at jeg synes dette emnet er veldig interessant og aktuelt som kommende lærer. Observasjonene ble gjort i en niende klasse, hvor det var en klar fordeling mellom gutter og jenter. Da jeg i første praksisperiode hadde denne niende klassen i samfunnsfag, om menneskerettigheter og OD temaet Brasil, var det en klart større interesse for emnet blant jentene. De var mest aktiv både muntlig og skriftlig. I neste praksisperiode hadde jeg den samme niende klassen i historie, emnet var andre verdenskrig. Denne gangen var det guttene som var mest muntlig aktive og de visste flere ting på forhånden om emnet. Det var en klart større interesse for emnet blant guttene. Selv om dette forandret seg i løpet av perioden, flere jenter begynte å vise interesse, så var det guttene som fant dette mest interessant. Det var da jeg begynte å tenke over saken, kunne det være slik at gutter finner historie mer interessant og hvorfor er det eventuelt slik?

Da jeg skrev oppgaven min om dette temaet på PPU, kom jeg frem til mange interessante svar, men jeg fikk ikke gått dypt nok inn i spørsmålene mine og jeg fikk ikke gjort noen egne undersøkelser rundt temaet. Derfor bestemte jeg meg for å arbeide videre med dette i min masteroppgave hvor jeg kunne gjøre egne undersøkelser i form av spørreundersøkelser og intervjuer. I tillegg kunne jeg lette etter flere kilder og litteratur om saken. Det er ikke gjort mye om emnet fra før, noe som gjør oppgaven enda mer interessant.

Det jeg kom frem til i oppgaven min fra PPU var at det er store forskjeller på jenter og gutter når det kom til interesser for fag. *“Jenter liker språkfag bedre enn gutter, mens gutter er mer interessert i matematikk, samfunnsfag og naturfag. Begge kjønn liker kroppsøving best av alle fag, men gutter liker det klart bedre enn jenter”*. (Imsen 2005: 151) Grunnen til dette er vanskelig å si noe om, siden jeg da ikke fant noe forskning gjort på dette området. Jeg spurte meg selv om dette kunne ha noe med fagstoffet å gjøre. I historiebøkene er det mannens historie som er blitt trukket frem. *Den viser kriger og økonomiske og administrative forhold som har ført til samfunnsmessige endringer, og i liten grad den sosiale historien, som er mer kvinnes historie*. (Imsen 2005: 149) Er stoff som omhandler politikk, økonomi og krig mer rettet mot gutter og derfor mindre motiverende for jenter å lese om? Og er det slik at med en

gang vi kommer inn på sosiale og enkelt menneskers historie blir stoffet plutselig mye mer interessant for jenter? Jeg vil undersøke disse spørsmålene her gjennom spørreundersøkelser og intervjuer med elevene fra den samme 9. klassen jeg var i praksis hos i tillegg til en ekstra klasse på samme skole, for å få et bredere grunnlag og svar. Det er blitt gjort en undersøkelse av Jan Bjarne Bøe og Kolbjørn Hauge, *Ungdom og Historie*, i 1986 om fagstoffets interesse i historie. De gjorde en undersøkelse på 268 elever. Jeg fant et tydelig mønster på hvilke emner som var interessante for hvert kjønn. *Særlig er forskjellen markert for "krig og kamp" og "barn og ungdom" – det første som typisk "gutteaspekt", det andre som typisk "jenteaspekt"*. (Bøe og Hauge 1986: 62) Men siden tallgrunnlaget er for lite kan vi ikke trekke helt sikre konklusjoner. I tillegg er dette en undersøkelse gjort på 1980 – tallet, det er derfor ikke sikkert at vi finner samme svar i dag. Interessefeltet blant kjønnene kan ha forandret seg med resten av samfunnet. Men har det vært mulig med en slik forandring i historiefaget?

Sånn generelt for historie blir det poengtert i Erik Lund sin tekst, *Fagdidaktikk*, at *"skolefaget blir sittende fast i en stor stoffmengde der lærebok – og læringsformidling fortøner seg som de mest effektive undervisningsformene for å "komme igjennom pensum". De blir sperret for nytenking om fagets innhold og metoder"*. (Lund:2001: 307) Dermed er kanskje historiefaget vanskelig å forandre og læreren velger da å fokusere på de store emnene i faget, kriger og konflikter, og dermed mindre på sosiale sider ved historien. Dette regnes kanskje ikke som like viktige. Derfor blir det ekstra viktig for læreren å fokusere på kjønn og interesser når han skal legge opp undervisningen.

Ungdomskolen er plassen hvor elevene begynner å finne seg selv og hva de interesserer seg for. Siden jeg har vært utplassert på ungdomskolen så velger jeg å se bare på ungdomskolen, nærmere bestemt 10. klasse. Valget av 10. klasse henger sammen med at de har hatt tre år på ungdomskolen og derfor vært igjennom en god del historiepensum, i tillegg til at de vil være mer modne og ha flere tanker om historie enn det en 8. klassing vil ha.

Hvordan legger lærerplanen til rette for kjønn, likestilling og interessefordeling i undervisningen? Jeg skal gå inn å se på lærerplanen og hvordan den tilrettelegger for kjønn, likestilling og interessefordeling i historiefaget. Jeg vil også se om læreboken følger lærerplanens rammer. Hvilke emner blir fokusert på? Er disse i samsvar med lærerplanen? Vi vil gjennom studere av lærerplanen, læreboken, spørreundersøkelsen og intervjuene få en pekepinne på hvordan situasjonen ligger an.

Det er kjønn, likestilling og interesse(fordeling) som er temaet for masteroppgaven. Målet er å få en bredere forståelse av kjønn og interesse innenfor historiefaget. Den overordna problemstillingen min blir derfor: Er det slik at gutter er mer interessert i historie enn det jenter er, og hva er eventuelt grunnen til dette? Hovedfokuset mitt blir analysen av spørreundersøkelsen hvor jeg trekker inn litteratur og tidligere forskning, intervjuer med lærere og elever, lærerplanen K06 og lærebøkene Kosmos til diskusjon og sammenligning.

Disposisjon

Hovedoppgaven er delt inn i 5 kapitler. Første delen av oppgaven min består av innledningen min. Her forteller jeg om bakgrunn, problemstilling og kort om skolens utvikling fram til i dag. Kapittel 1 omhandler tidligere forskning gjort innenfor temaet mitt. I kapittel 2 skriver jeg om metode. Jeg vil jeg fortelle kort om kvantitativ og kvalitativ metode belyse verdien og ulempene ved spørreskjema, intervju og komparasjon. I kapittel 3 tar jeg for meg kildene. Her forteller jeg om spørreundersøkelsen og intervjuene mine. I kapittel 4 gir jeg en oversikt over lærerplanen K06 og gjør en liten analyse av lærebøkene Kosmos for 8. , 9. og 10. klasse. Hva sier lærerplanen om kjønn og likestilling og hvordan følger lærebøkene opp lærerplanens mål og innhold. Er lærebøkene kjønnsnøytrale? Kapittel 5 er den største og viktigste delen i oppgaven min. Her legger jeg fram spørreundersøkelsen og intervjuene fra skolen jeg har vært på. Jeg vil trekke inn stoff fra både tidligere forskning og litteratur, lærerplanen K06 og lærebøkene fra 8. – 10. klasse. Det vil bli gjort analyser og sammenligninger. Til slutt kommer konklusjonen.

Skolehistorie og historieundervisning

For å se temaet og problemstillingen i perspektiv er det viktig å ha en historisk ramme å forholde seg til.

Om vi går tilbake i skolehistorien til 1700 – tallet, vil vi finne at den elementære opplæringen var nøye knyttet til kirkens ønske om at flest mulig skulle kunne lese religiøs litteratur. (Brock Utne og Haukaa 1980: 22) Dette gjaldt både gutter og jenter. Skoleplikten begynte da når man hadde rundet sju år, og den ordinære skoleplikten var på 5 år. Foreldre kunne også undervise barna sine privat. I byene kunne de fattigste barna gå på almueskolen, mens barna av de velstående familiene gikk på det som ble kalt betalingskoler. Jentene skulle kunne lese og regne på et lavere nivå enn det guttene skulle kunne, siden de ikke trengte dette like mye som guttene. Men det var mange foreldre i de høye samfunnslagene som ikke ville at døtrene deres skulle lære seg å lese og skrive i det hele tatt, *“da de kun vilde benytte den til at skrive*

kjærlighedsbreve”. (Brock Utne og Haukaa 1980: 23) En annen forelder uttalte seg at han datter ikke trengte geografiundervisning siden “*Ho ska’ ikke bli sjømand*”. I offentlige dokumenter fra tidlig på 1800 – tallet er ikke jenter nevnt. I 1842 nevnes “piger” og “pigebarn” i utkastet til *Lov om almueskolevæsenet i kjøbstæderne*. (Brock Utne og Haukaa 1980: 23) Da allmueskolen ble opprettet i 1739 var ikke historie blant fagene. Ikke før formålsparagrafer for skolen og skoleloven av 1860 kom, ble historie for første gang integrert sammen med naturfag og geografi. Historie ble ikke et selvstendig fag før allmueskolen var erstattet med folkeskolen og det ble vedtatt en ny lov om byskolen i 1886. Senere har faget både hatt status som både selvstendig fag og intergret sammen med andre fag. Ulike syn på barn og unges utvikling og læring har hatt konsekvenser for de planene som har blitt vedtatt og den historieundervisningen som har vært gjennomført. (Knutsen 2001: 2)

I byene fantes det på den tiden pikeskoler. Her ble det undervist i håndarbeid av forskjellig slag, religion, høytlesning og fransk. Og de skulle kunne litt historie slikt at de kunne delta i selskapslivets konversjon, og helst litt musikk. Historieundervisningens fremste mål var å bidra til dannelse (Knutsen 2001: 2) Oppdragelsens hovedmål var at den unge kvinnen skulle bli skikket til fremtidige kall som hustru og mor. (Brock – Utne og Haukaa: 1980: 25)

Siden historieundervisningens mål var dannelse var det læreren som forteller som var sentral. Han skulle gjennom fortellingen vise eksempler på riktig handling, advare eller overbevise. (Knutsen 2001: 2) Det er ikke rart at jenter bare skulle kunne en liten del historie, siden deres hovedmål ikke var den sosiale offentlige sfæren, men skikket som fremtidig hustru og mor som lå i den private sfæren.

Inntil 1860 – årene hadde pikeskolene vært en barneskole, men nå beholdt man jentene lengre i skolen og gav dem mer videregående undervisning. Flere unge jenter begynte å møte opp på gutteskolen og fikk lov å avlegge middelskoleeksamen. Pikeskolene gav ikke noe eksamensbevis som kunne nyttes ved søknader om stillinger. Når jenter begynte å avlegge middelskoleeksamen, vet vi ikke nøyaktig. Charlotte Lund er hevdet og muligens være den første, hun tok eksamen som privatist ved Maribogaten skole. (Brock Utne og Haukaa 1980: 26) Det var mange som var imot at jenter skulle ta utdanning på lik linje som guttene, siden de ikke skulle skaffe seg levebrød i konkurranse med mannen, men utdannes for hjemmet. Selv om dette var et vanlig syn på denne tiden, fikk pikeskolene middelskoleeksamensrett ved lov av 15.juni 1878. Debatten gikk mellom de konservative mennene som ønsket å holde kvinnen på plass i hjemmet og de liberale mennene som ønsket å innlemme henne en større

likestilling med mannen. Et argument i denne saken var at jentene ikke taklet det store eksamenspresset som guttene hadde. Det ble aldri satt spørsmålstegn ved denne anstrengelsen hos guttene og det var aldri heller tale om at guttene skulle ta opp i seg pikeskolenes “umistelige verdier”. Likestillingene mellom kjønnene betydde i denne sammenhengen en “maskulinisering” av jentene.(Brock Utne og Haukaa 1980: 27) Dette ville si at jentene måtte lære seg gutteskolens fagkrets og måte og oppta kunnskap på ved unntak av matematikk. Loven av 1878 stilte mindre krav til jentene. Tanken om at matematikk ikke er noe viktig fag for jentene, har vi funnet igjen i lærerplaner helt opp til vår tid.

Da fellesskolen tvang seg fram ved slutten av århundret, var det ikke fordi argumentet om at jentene ville bli greiere av å være med guttene eller at jentene ville ha positiv en innvirkning på guttene(at de ble mer høflige, mindre mannfolkaktige og mer samvittighetsfulle i sitt arbeid), men av økonomiske grunner. Det var nemlig mindre søkere til middelskolene og tok derfor gledelig imot flittige og oppvakte jenter som meldte seg. (Brock Utne og Haukaa 1980: 28) Selv om det er ganske vanlig at jenter og gutter gikk på samme skole på 1900 – tallet, har det vært vanlig å holde gutter og jenter avskilt i klasserommet.

Fra begynnelsen av 1900 – tallet ble synet på historieundervisningen forandret. Det ble nå lagt vekt på en “objektivistisk historieundervisning”. Det ble fremhevet at barnet ble beskrevet som en biologisk mekanisme som fulgte fysiske lover i likheten med naturen. Elevene ble betraktet som “tomme kar”, og læring ble sett på som en reseptiv prosess. Det var lærerens rolle å fylle disse “tomme karene”. Historie ble derfor et puggefag, noe som ville si at det kunnskapen ble gitt og var dermed verdifri, udiskutabel og uproblematisk. Det ble vanskelig å sette opp kriterier for hva som var viktig kunnskap og stoff og stoffutvalget ble derfor tilfeldig og omfangsrikt. (Knutsen 2001: 3)

I 1938 kom det som kalte normalplanene. En ting som utmerket seg her er husstellfaget som ble obligatorisk for jenter. Dette gjaldt bare i byene, på landet var ikke faget obligatorisk. Håndarbeidsfag var delt mellom gutter og jenter. Men faget hadde forskjellige kriterier til kjønnene. Guttene fikk være med å planlegge arbeidet sitt selv og opplæringen skal bidra til en allmenn oppøving av intellekt, vilje og dømmekraft. Den selvstendighet jentene skal utvikle, er nær knyttet til så enkel og spesielle operasjoner som å lage enkelte plag og holde klær i orden. Samtidig som de er de eneste som skal oppøves i sparsommelighet og orden. Ellers er planene for guttene og jentene like i landsfolkeskolen. Siden husstellsfaget var gjort obligatorisk i hele byfolkeskolen og dessuten lagt inn i den normale undervisningstiden,

samme for gutter og jenter, gjorde dette at jentene fikk færre timer i de fleste fag. Dette gjaldt fag som norsk, historie, geografi og matematikk. Men selv om dette var tilfelle ble det stilt samme krav til jentene som guttene når det skulle avlegges eksamen. (Brock Utne og Haukaa 1980: 33)

I 1959 fikk Norge for første gang en felles grunnskolelov for by og land. Den nye læreplanen, lærerplanen for forsøk med niårig skole fra 1960, erstattet de to normalplanene. Hustellsfaget ble avskaffet og det ble innført heimkunnskap for begge kjønn. Det ble også innført at det skulle være en felles timefordelingstabell for begge kjønn i grunnskolen i samtlige fag.

På 1970 – tallet ble subjektivismen vanlig i historieundervisningen. Den mest innflytelsesrike retningen ble Jean Piagets kognitivismen, altså konstruktivismen. Det ble nå tatt utgangspunkt i eleven. Fokuset ble lagt på å utvikle ferdigheter og egenskaper hos barnet og dermed en vurdernde bevissthet. Læring ble nå forstått som en kreativ, aktiv og produktiv prosess, noe i stadig forandring. Videre skulle kunnskapen anvendes slik at den framstod som meningsfull, fagets metodiske side ble satt i fokus og kildebehandling ble viktig. (Knutsen 2001: 3)

Kapittel 1 - Litteratur og forskningsstatus

Kjønnsforskning fikk en blomstring på 1970 - tallet. Fremveksten av en organisert kvinnebevegelse i den vestlige verden hadde sin spede begynnelse på slutten av 1700-tallet i Europa og de britiske koloniene i Nord-Amerika. I Danmark-Norge ble ideer om samfunnsrettigheter for kvinner fremmet av flere forfattere, bl.a. Ludvig Holberg. I begynnelsen av 1970-årene vokste europeiske kvinnegrupper etter mønster av det amerikanske frem i land etter land. Imidlertid hadde kvinnebevegelsen de aller fleste steder også røtter i nasjonale forhold, først og fremst i ulike radikale bevegelser, i det akademiske ungdomsopprør og streikebevegelser som oppstod i slutten av 1960- og begynnelsen av 1970-årene. De som først og fremst drev frem den nye kvinnebevegelsen, var yngre, intellektuelle kvinner som hadde opplevd husarbeid og barnepass som et hinder for å gjøre en innsats i det yrket de ønsket seg eller i det politiske liv. Den nye kvinnebevegelsen hadde skapt økt interesse for kvinnespørsmål og kjønnsproblematikk verden over. Også de tradisjonelle kvinneorganisasjonene merket oppsvinget og fikk økt tilslutning fra yngre kvinner. De sentrale kvinnekravene oppnådde støtte langt utenfor de aktives rekke, og også myndigheter og etablerte politiske partier har måttet ta kvinnespørsmål alvorlig i større grad enn tidligere. Høydepunktet i den nye bevegelsen ble markert gjennom FNs internasjonale kvinnetiår 1976–85, og det ble holdt internasjonale kvinnekonferanser i Mexico 1975, København 1980, Nairobi 1985 og Beijing i 1995. Kvinnekonvensjonen har blitt ratifisert av de fleste FN-landene etter at den ble vedtatt 1979. Kvinnebevegelsens omfang og aktivitet har sunket betraktelig i vår del av verden, mens det har vokst frem en ny og sterk kvinnebevegelse mange steder i Asia og den tredje verden. (<http://snl.no/kvinnebevegelsen> dato: 16.03.12)

Det var lett å finne litteratur og forskning gjort på område rundt kjønn, skole og faget historie. Jeg fant mye forskning gjort rundt for eksempel kjønn og skole, kjønn og spesifikke emner i historiefaget, kjønnshistorie i skolen, barn og historie og historie og ungdom. Forskere som f. eks Ida Bloom, Gro Hagemann og Gunn Imsen er forskere fra denne tiden og som har satt kjønn på dagsorden. De har skrevet bøker som:

- *Kjønn på tvers av kulturer: et perspektiv på global historie.*
- *Kvinner i den vestlige verden fra år 1500 til i dag, Med kjønnsperspektiv på norsk historie : fra vikingtid til 2000-årsskiftet / Ida Blom og Sølvi Sogner (red.) ; Gro Hagemann.*
- *Feminisme og historieskriving : inntrykk fra en reise.*

- *Kjønn og likestilling i skolen / Gunn Imsen (red.)*
- *Nye kjønns skiller i utdanning og arbeid? : noen tanker om likestilling i tilknytning til NOU 1997:25 "Ny kompetanse : grunnlaget for en helhetlig etter- og videre.* (Hentet fra bibsys)

Når det gjelder mitt tema historiebevissthet og kjønnsforskjeller er det gjort få undersøkelser. Derimot er det gjort mye når det gjelder historiebevissthet generelt. Her finner vi undersøkelser gjort av for eksempel Bø og Hauge(1986), Jan Bjarne Bøe(1996), Marianne Poulsen(1999), Carlos Kölbs og Jürgen Staubs(2001), Rosenzweig og Thelens(1998), Jensen(2006), Erik Lund(2009), Magne Angvik og Bodo Von Borries(1997) og Ketil Knutsen(2006). Dette er viktig forskning, som jeg skal komme tilbake til, men det er få eller ingen som legger særlig vekt på kjønn. Det er derfor ekstra spennende å gjøre mine egne undersøkelser innen emnet.

Jeg vil i dette kapittelet presentere noe litteratur og forskning som er blitt gjort rundt temaet og problemstillingen min. Ida Bloom og Gro Hagemann har skrevet mye innen kjønnsforskning, men har ikke vært spesielt opptatt av kjønn, fagdidaktikk og historiebevissthet. Jeg velger derfor å ikke gå mer inn på dem. Det er også gjort en undersøkelse av de to tyskere Carlos Kölbs og Jürgen Staubs, *Historical Consciousness in Youth*, fra 2001 som omhandler historiebevissthet. Det samme gjelder for Rosenzweig og Thelens, *The present of the past. Popular uses of history in American life*, fra 1998. Grunnen til at jeg velger å ikke ta med disse to undersøkelsene er at de ikke er norske og at de ikke tar for seg kjønnsforskjeller. Det mest interessante hadde vært om jeg kunne brukt litteratur og studier gjort innenfor Norges grenser, siden kulturforskjeller er et avgjørende moment når vi studerer ungdommers interesser, meninger og holdninger, og modning. Jeg blir heller å konsentrere meg om litteratur og forskning gjort av Jan Bjarne Bø, Kolbjørn Hauge, Ketil Knutsen, Gunn Imsen, Marianne Poulsen og Magne Angvik og Bodo Von Borries. Alle disse har gjort studier når det gjelder historiebevissthet, men også med tanke på historiebevissthet og kjønn.

Den store undersøkelsen fra 1997, *Youth and History*, gjort av Magne Angvik fra Norge og Bodo von Borries fra Tyskland er trukket frem i nesten alle studier jeg har sett på innen historiebevissthet. Noe som er forståelig. *Youth and History* fra 1997 er en omfattende kvantitativ studie av ungdommers forhold til historie. Den ble innsamlet midt i 1990 – årene og er basert på en lukket spørreundersøkelse for elever og deres lærere. Dette var gjort for å få

to forskjellige syn på samme metale og sosiale virkelighet. Det ble samlet inn data fra 31.000 elever, alder 14-15 år, fra 24 forskjellige europeiske land, i tillegg til landene Israel, Palestina og Tyrkia og deres 1250 historielærere. I Norge ble det samlet inn data for 1237 elever og 56 lærere.

Det ble stilt 48 spørsmål til hver av ungdommene. Disse spørsmålene omhandlet forskjellige aspekt ved historiebevissthet. De fikk spørsmål om historisk kunnskap, tidsdimensjoner, holdninger og forandringer. Undersøkelsen ble delt inn i følgende delemner; kronologisk kunnskap, historiske assosiasjoner, historisk – politiske begreper, politiske holdninger og beslutninger basert på historiske erfaringer og analyser, og sammenhengen mellom de tre dimensjonene. (Knutsen 2006: 14-15) Det lille som er diskutert rundt kjønn skal jeg bruke i analysen min i del 5. For mitt formål vil det være nyttig å se på materialet som foreligger om kjønn og interesse generelt for hele undersøkelsen og spesielt for norske elever, siden dette kan gi en indikator på hvordan interessen for historie er, og om det finnes en sammenheng mellom deres svar og mine.

Den norske historikeren og historiedidaktikeren Jan Bjarne Bøe gjorde undersøkelsen *Historie som identitet – to studier av historiebevissthet* av lærerstudenter i 20 – årene isteden for ungdommer. (Bøe 2006) Undersøkelsen fokuserte spesifikt på deres historiebevisstheter. I likhet med *Youth and History* fra 1997 siktet de fleste spørsmålene mer mot ungdommers oppfatninger av sin egen historiebruk, enn å si noe om deres historiebruk slik den kom til uttrykk hver gang de gjorde ulike fenomener meningsfulle. (Knutsen 2006: 16)

Akkurat som *Youth and History* fra 1997 var denne undersøkelsen basert på en spørreskjemaundersøkelse, bare langt fra like omfattende. Spørsmål ble hentet fra *Youth and History*, men svar alternativene ble redusert. Det var 69 studenter som svarte på undersøkelsen. Da Bøe skulle strukturere resultatene gjorde han dette etter de tre tidsdimensjonene; fortidstolkning, nåtidsforståelse og framtidsforventninger. (Bøe 2006) Under fortidstolkning undersøkte han blant annet oppfatninger av historiens gang og oppfatninger av historiefaget. Under nåtidsforståelsen ble oppfatninger av nasjoner, nasjonaliteter, Europa og demokratiet undersøkt. Under framtidsforventninger ble blant annet oppfatninger av drivkrefter i samfunnsutviklingen og oppfatninger av utviklingen i Norge, Europa og u - Land undersøkt. (Knutsen 2006: 16)

Dataene som ble samlet inn om studentenes sosiale bakgrunn ble brukt som bakgrunnsmaterial, og var dermed ikke hovedfokuset. Dette var data om alder, kjønn, bosted og interesse. (Bøe 1996: 71) Jeg fokusere på kjønn.

Den andre delen av studien var en kvalitativ analyse, hvor han intervjuet 8 personer. Hovedmålet for analysen var å fremskaffe begrunnende hypoteser om hvordan fortidfortolkningen oppsto og utviklet seg hos informantene. Den empiriske bakgrunnen er i tillegg en kvantitativ studie av tilsvarende informanter. (Bøe 1996: 147) Det er vanskelig å trekke noe ut av andre del av boken hans fordi det er skjevfordeling blant intervjuobjektene. Av de åtte som ble intervjuet, var det bare to menn som ble intervjuet, resten var kvinner.

Den danske historiedidaktikeren Marianne Poulsens undersøkelse *Historiebevidsheder* fra 1999 er noenlunde like Bøe sin undersøkelse Historie som Identitet. Den er en kvalitativ studie. Temaet for undersøkelsen var hvordan historiebevissthet manifester seg hos barn og unge og hvordan de bruker historiebevisstheten til å tenke om historiefaget. (Poulsen 1999: 9)

Det empiriske grunnlaget for undersøkelsen var klasseobservasjoner, lærerintervjuer og fokus på intervju med grupper av elever. Hun undersøkte tre klasser, en 6. klasse, en 8. klasse og 3. gymnasieklasse, i tillegg til lærerne deres. I 8.klasse, 14- 16 år, var det 15 elever, 6 jenter og 9 gutter som ble intervjuet. Deres foreldre kom fra alle verdenshjørner, men de fleste av barna var født i Danmark. Poulsen deler ikke opp i kjønn, bare alder. Det blir derfor vanskelig å bruke noe av dette i oppgaven min. Det jeg kan trekke ut i intervjuene hennes, er svarene guttene og jentene oppgir om enkelte emner. Selv om det er flere gutter enn jenter som svarer og det i tillegg er en liten undersøkelse, kan jeg bruke noen av svarene som blir gitt til å diskutere mine egne svar. Finnes det likheter eller ulikheter?

Gunn Imsen har i boken *Elevenes verden* fra 2005 et lite kapittel som omhandler kjønn i skolen(kapittel 6). Her tar hun opp emner som går på samspillet mellom kjønnene, kjønn i skolen, kjønn og lærebøker og kjønns interesser. Det er ikke mye som er skrevet om kjønn i skolen, men nok til at jeg kan trekke inn momenter fra boken inn i analysen min. Det samme gjelder for boken til Brock Utne og Haukaas fra 1984. De tar for seg mange av de samme elementene som Imsen gjør. Derfor blir også momenter fra deres bøker trukket inn i analysen min. Forskjellen i bøkene ligger i tiden de er skrevet i. Boken til Brock – Utne og Haukaas er skrevet på 1980 – tallet, mens Imsens bok er fra 2000 – tallet, noe som kan vise til forskjeller eller utvikling.

Bøe og Hauge(1984, 1986) var blant de første på nordisk område som arbeidet med barns og unges forhold til historie.(Bøe 1996: 6) I boken, *Barn og Histoire*, har Bøe og Hauge tatt opp spørsmål som hvordan faget knyttes til ulike undervisningsmetoder og hvilket forhold elever mellom 11 og 13 har til historie. De gjorde en spørreundersøkelse av elever fra en skole fra Stavanger og en skole fra Hå. Denne studien er basert på barns forhold til historie og blir derfor ikke relevant for min oppgave. Selv om dette er tilfelle kan jeg bruke denne studien til å trekke ut enkelte svar som kan være med på å belyse spørsmålene mine.

Hovedfokuset mitt blir studien som Bøe og Hauge gjorde tre år senere. Denne studien fra 1986 er en fortsettelse av arbeidet de gjorde i 1984 om barn og historie. Den gang var de interesserte i elever som gikk i 4. -6. klasse. I den nye studien sin valgte de ut elever på ungdomstrinnet, dvs. fra 7. – 9. klasse. Elevene er på dette tidspunktet 14 – 16 år. De gjorde undersøkelsene på samme sted som i 1984, Stavanger og Hå. Storparten av elevene hadde derfor vært med på denne undersøkelsen tre år tidligere. I begge studiene brukte de spørreundersøkelse som data for sine funn. Hensikten var å finne ut hvilket forhold ungdom har til historien. Nærmere bestemt undersøkte de seks emner; tidsforståelsen, interessen for historisk rom, aspekter og medier og oppfatning av skolefaget historie og historiens drivkrefter. (Bøe og Hauge 1986: 3) I undersøkelsen fra 1986 opererte de med tre bakgrunnsvariabler; alder, kjønn og bosted. Siden det er kjønn som er interessant for meg, vil denne undersøkelsen være viktig for meg. Undersøkelsen til Bøe og Hauge er den jeg har hentet litt av min inspirasjon fra og brukt mest tid på. Grunnene til dette er enkel, begge tar for seg ungdomstrinnet, er interesserte i å finne ut om elevenes interesser og hvilke forutsetninger de har for å tilegne seg historie og begge operer med kjønn som variabel. Jeg vil trekke hans funn inn i min analyse i kapittel 5.

Det blir viktig for meg å trekke inn den litteraturen jeg har presentert her for å støtte opp om eventuelle svar fra spørreundersøkelsen min. I tillegg vil de ulike studiene gjort av forskjellige forskere være avgjørende for å gjøre komparasjon. Stemmer svarene mine med tidligere forskning?

Kapittel 2 - Metode

Kvantitative og kvalitative metode

I en kvantitativ undersøkelse skaffer forskeren seg sammenliknbare opplysninger om et større antall enheter, uttrykker disse opplysningene i form av tall, og foretar en statistisk analyse av mønsteret i tallene i datamatriksen. (Hellevik 2002: 110)

I en kvalitativ undersøkelse vil datamatriksen en forsøker å fylle som regel ha færre enheter. Verdiene registeres ikke som tallkoder, men tekster. Det er også typisk for kvalitative undersøkelser at de ulike fasene ikke er så klart avskilte som de gjerne er i en kvantitativ undersøkelse. Kvantitative undersøkelser kombinerer gjerne et intensivt opplegg med få enheter og mange opplysninger om hver, mens kvalitative undersøkelser er ekstensive (mange enheter og færre variabler), med systematisk presentasjon og registrering. (Hellevik 2002: 111)

Av å til vil elementer fra begge tilnærminger brukes samtidig. Dette er faktisk det normale i en vanlig historisk undersøkning. En teller og tolker nokså parallelt. (Hellevik 2002: 111) Eks en intervjuundersøkelse med strukturerte spørsmål der resultatene presenteres i tabells form, kan også innholde spørsmål med fritt formulerende svar, som brukes til å analysere nyanser de faste svaralternativene ikke gir rom for, og til å gi illustrerende eksempler i sitatsform. Eller kvalitative data kan "kvantifiseres" gjennom systematisk klassifisering og opptelling av tendenser. Gjennom slike kombinerte opplegg har en mulighet for å utnytte de to tilnærmingenes sterke sider. (Hellevik 2002: 111) I spørreundersøkelsen min bruker jeg både kvantitativ og kvalitativ metode. Jeg ville finne faste tall på noen av spørsmålene mine. Samtidig var jeg nysgjerrig på hvorfor elevene hadde valgt å svare som de gjorde. Derfor har jeg også brukt intervju, for å utdype tallmaterialet.

Spørreundersøkelse

En spørreundersøkelse gir oss mulighet til å hente informasjon fra en større gruppe mennesker, som i mitt tilfelle blir de to klassene på tilsammen 45 elever. Spørsmålene er ferdig formulert og standalisert. Et kvalitetsmål for et spørreundersøkelsesskjema er at svarerne (respondentene) svarer på de samme spørsmålene, stilt på samme måte til alle og i samme rekkefølge. Det legges også vekt på at spørsmålene som blir stilt oppfattes mest mulig likt for dem som skal svare. Denne standlaliseringen av helle prosessen er grunnleggende for at svarene skal kunne uttrykkes i tallkoder som definerer faste svarkategorier. (Dalland 2007:

204) I en slik undersøkelse møter vi ikke svarerne direkte, slik vi ville gjort i et intervju for eksempel.

Spørreskjema kan ha både åpne og lukkende svaralternativer. Når svaralternativene er åpne vil dette si at svareren står fritt til å selv formulere svaret. Vi vil da få et mer umiddelbart svar på hvordan vedkommende oppfatter spørsmålet, men det kan også føre til at vi ikke får det svaret vi er ute etter. Det er også viktig å tenke på at svarernes evne til å uttrykke seg skriftlig variere sterkt. Ved lukkende svar må svareren selv krysse av for det svaralternativet eller de svaralternativene som passer. Da må vi ha angitt disse faste alternativene. Dette gir mindre etterarbeid for intervjueren. I mitt spørreskjema jobber jeg med både lukkede og åpne svaralternativer. Dermed får svarerne anledning til å både tenke selv, og svare spesifikk på det jeg spør etter.

Intervju

Alle svar fra intervjupersonene bli styrt av våre spørsmål og måten vi stiller dem på. Samtalen er det viktigste redskapet vi har. Dette gir utfordringer. Vi må kunne være forberedt på å møte all slags mennesker og samtalepartneren/partnerne vil kunne både overraske og overrumple med sine innspill. Vi må derfor gå inn med alle våre menneskelige og faglige ressurser. Det blir derfor viktig å raskt forstå situasjonen, og hvordan vi snakker for å bli forstått. (Dalland 2007: 128)

Det er også viktig å ta vare på det som blir sagt, og å sikre seg misforståelser. Det handler også om å forstå det som sies og hva dette betyr for dette mennesket. Intervjuet som blir begått skal ikke bare si oss noe om enkelt personen/personene som blir intervjuet, det skal også helst kunne si noe utover den intervjuende personen/personene. (Dalland 2007: 128) Jeg vil ikke bare at personene i gruppen min skal bli forstått, men også få frem synet for kjønnene generelt, i den grad dette er mulig. I et intervju er jeg instrumentet. Det er mine spørsmål som legger grunnlaget for svarene jeg får. Mine evner til å oppfatte svarene, ta vare på dem, forstår dem og tolke dem er avgjørende for hva jeg får ut av intervjuet, om det er til å stole på.

Komparasjon

Knut Kjeldstadli har i boken sin *Fortiden er ikke hva den en gang var*, skrevet om metoden komparasjon. Han skriver at komparativ metode er systematiske sammenligninger og kan brukes til flere formål. Vi kan bruke den til å vise at en teori gjelder allment. (kjeldstadli 1999: 263) I dette tilfelle ønsker vi å vise hvor god en teori er, vise at den er gyldig, ved å

bruke den på flere parallelle fenomener. I et slikt tilfelle vil vi enten få demonstrert at det er en teori med stor forklaringskraft. I andre tilfeller vinner vi ikke noen ny innsikt, vi får bare bekreftet allerede eksisterende kunnskap. (Kjeldstadli 1999: 264)

Ett stikk motsatt formål med å sammenlikne er å finne ut noe å forklare, ikke vise at en forklaring er god nok. (Kjeldstadli 1999: 264) I denne sammenhengen er vi på jakt etter gode spørsmål. Det er det særegne ved fenomenet vi er ute etter. *“Vi stiller samme spørsmål til ulikt materiale og får ulikt svar”*. (Kjeldstadli 1999: 264)

Ser vi på formålene, altså hvorfor vi velger å bruke komparasjon, ser vi at den kan være nyttig i mange sammenhenger. Det gir oss anledning til å finne nye interessante spørsmål og problemstillinger innenfor et emne eller tema, slik at vi kan forske og finne svar på hypotesene våre. Det gjør oss med andre ord nysgjerrige og opptatte av og finne svar.

I denne oppgave skal jeg undersøke om gutter og jenter har ulike interesser innen historie. Finnes det vise emner som interesser begge kjønn og finnes det enkelte emner som interesserer mer hos gutter enn jenter og visa verse. I tillegg vil jeg undersøke om det har skjedd en forandring i interessen for historie generelt for begge kjønn og spesielt for hvert enkelt kjønn. Jeg har funnet frem noe tidligere forskning gjort på dette området som jeg skal bruke til å sammenlikne med mine egne undersøkelser. På grunnlag av dette vil jeg få bruk for komparasjon.

Kapittel 3 - Kilder

Oppgaven min er basert på en spørreundersøkelse og intervju med to lærere og elever på en ungdomskole i Tromsø. Spørreundersøkelsen gjelder 45 elever, 25 gutter og 20 jenter. Selv om jeg har gjort intervjuer med to lærere, en lærer fra hver klasse, og et utvalg av elever fra spørreundersøkelsen min, så er spørreundersøkelsen det viktigske datagrunnlaget mitt.

Spørreundersøkelsen

Spørreundersøkelsen min består av 19 spørsmål, som er delt opp i ulike tema. Spørsmålene var ikke delt opp i tema i selve undersøkelsen, dette vil bli gjort i analysen i kapittel 5 hvor jeg delte opp i temaene; Egen oppfatning av historie, tidsforståelsen, oppfatning av drivkrefter, interesse for historisk rom, interesse for historiens aspekt, oppfatning av skolens historieundervisning. Jeg valgte å dele spørsmålene opp i tema etter at spørreundersøkelsen var gjennomført fordi dette gjorde analysen min mer oversiktelig. Siden det var gjort liten forskning rundt kjønn og interesser tidligere, tok jeg med spørsmål som jeg selv var interessert i å få svar på, i tillegg til at jeg brukte Bøe og Hauge sin studie, *Ungdom og Historie*, som inspirasjon til enkelte av spørsmålene. Spørreundersøkelsen er både en kvalitativ og en kvantitativ undersøkelse. Det var viktig for meg å få frem enkle og bestemte svar, men også høre hvorfor de valgte noen av svarene sine. Undersøkelsen min var derfor en blanding mellom åpene og lukkede svaralternativer. (se kapittel 2 om metode).

Spørreundersøkelsen var en anonym undersøkelse fordelt på to 10. klasser, hvor 45 elever besvarte oppgaven. Den ble gjort på en ungdomskole i Tromsø, den samme som jeg var i praksis hos. Jeg valgte denne skolen fordi jeg kjente både til lærerne og elevene på denne skolen, i tillegg til at det var i den ene klassen at jeg gjorde mine observasjoner. Disse observasjonene er beskrevet i innledningen min. Siden oppgaven min var basert på kjønn og deres interesse rundt historie, fikk elevene beskjed om å besvare om de var gutt eller jente i første spørsmålet. De 25 gutter og 20 jenter som svarte på undersøkelsen fikk en time på seg. Alle som var til stede svarte. Elevene var av både norsk og utenlands opprinnelse, men denne bakgrunnsvariabelen blir det ikke lagt noe fokus på, siden det er kjønn som står i hovedfokus.

Intervjuene

Intervjuene som ble gjort var for å få mer utfyllende svar på enkelte oppgaver, mer om deres bakgrunn og deres tanker og meninger om historie. Jeg intervjuet to lærere, en mann og en kvinne, som var lærere for hver av klassene. Svarene deres vil bli trukket inn i analysen i kapittel 5. Dette er viktig for å få et overblikk over hvordan syn lærerne har på klassen som helhet og spesifikk om de hadde sett noe mønster rundt kjønn og deres interesse. Jeg ville også vite hvordan de la opp timene, hvor mye fokus de la på lærerplanen og lærebøkene, og deres meninger og tanker rundt selve faget.

Elevintervjueneobjektene ble trukket ut mer tilfeldig. Jeg hadde gruppeintervju med en jentegruppe på seks elever og en guttegruppe på seks elever. På denne måten mener jeg å kunne få ut flere tanker og meninger, samtidig som intervjuene ble mer personlige. Første delene av intervjuene fikk elevene beskjed om å skrive ned svarene sine, siden de var ganske korte og enkle. Dette var spørsmål om deres og familiens bakgrunn og deres fritidsinteresser. I andre delen spilte jeg inn intervjuene på datamaskinen gjennom en minkrofon. Spørsmålene i denne delen var mer rettet på hva de syntes og mente om historie.

Både intervjuene av lærerne og elevene skal brukes til å forsterke og gi bedre brede til spørreundersøkelsen min og blir derfor tatt inn i analysen i kapittel 5.

Kapittel 4 – Lærerplanen, lærerbøkene og kjønn

Kristin Clemet var pådriver for kunnskapsløftet fra 2006. Kunnskapsdepartementet har det overordnede ansvar for all utdanning. Grunnskolen drives av kommunene, videregående opplæring av fylkeskommunene, mens universiteter og høyskoler er statlige. I fylkene er det fylkesmannen som utfører statlige oppgaver på regionalt nivå, og som ser til at lover og forskrifter for skolen blir fulgt. Utdanningsdirektoratet er departementets utøvende organ og er i hovedsak ansvarlig for kvalitetsutvikling i skolen, herunder nye læreplaner, nasjonale prøver, læremiddelutvikling og eksamener. ([http://snl.no/Skole og utdanning i Norge dato 24.05.12](http://snl.no/Skole_og_utdanning_i_Norge_dato_24.05.12)) Lærerplanen presenterer skolens formål, setter mål for fagene, presenterer det faglige innhold og gir retningslinjer for valg av arbeidsmåter og vurderingsopplegg (Knutsen 2001: 33) Dette vil si at den er viktig for lærerbøkernes mål og innhold og for undervisningspraksis, og det er derfor viktig å studere lærerplanen for å hele tiden utvikle og tilrettelegge historiebevissthet i skolen.

Problemstillingen i denne delen av oppgaven blir å se hvordan lærerplanen fra 2006 sikter mot å skape interesse blant begge kjønn hos elever i skolen. Utgangspunktet for undersøkelsen er lærerplanens historiefag på ungdomstrinnet i grunnskolen. Jeg vil konsentrere meg om mål og innhold for ungdomsskolen siden dette er deres siste år i grunnskolen, og siden jeg har basert spørreundersøkelsen min på dette 10. trinnet. Jeg har valgt å gjøre det slik fordi jeg mener at elever i 10. klasse er mer moden og reflekterte enn elever i 8. og 9. klasse. De har mer erfaring siden de har hatt et år mer med historie og det vil kanskje derfor ha flere tanker og meninger om historie som fag.

De sentrale problemstillingene er:

- Sikter lærerplanen mot likestilling mellom kjønnene når det kommer til mål og innhold?
- Legger lærerplanen opp til lik interessefordeling mellom kjønn i historiefaget?
- Hvordan legger lærerplanen til rette for kjønn i undervisningen?
- Hvilke emner er mest utbredte?

Bindes læreren opp til et bestemt innhold som skal knyttes til bestemte arbeidsmåter, eller kan læreren bestemme dette i samspill med elevene?

Det finnes ikke en allment akseptert metodikk i lærerplananalyse. Det er skrevet ganske lite om slike metodespørsmål. Britt Ulstrup Englesen har vært sentral i nordisk sammenheng når

det kommer til læreplanarbeid, og spesielt lærerplananalyse. (Knutsen 2001: 34) Hun skiller mellom ulike lærerplannivåer: ideenes-, den formelle-, den oppfattede-, den operasjonaliserte og den erfarte lærerplan. Om jeg skulle gjort en stor analyse av lærerplanen ville dette vært viktige momenter å se på, men siden jeg ikke skal gjøre noe analyse av lærerplanen, bare bruke den som en del av analysen min, blir jeg ikke å gjøre noe med dette annet enn å nevne det.

Engelsens beskrivelse av lærerplanen kan brukes for å analysere og tolke lærerplaner. Hun deler opp i kategorier å tenke i og modeller å arbeide ut fra. Hun sier at lærerplaner er like på den måten at de har samme syn på de samme kategoriene. Dette gjelder menneskesyn, elevsyn, mål, innhold, metode, ramme og vurdering. (Knutsen 2001: 34) Selv om hun deler inn i disse kategoriene gjør hun bare generelle vurderinger omkring syn som eksisterer innenfor de enkelte kategoriene.

Ketil Knutsen nevner i sin hovedoppgave i historie, *Å utvikle historiebevissthet i skolen*, at det finnes flere som har gjort undersøkelser i forbindelse med lærerplananalyse. Han nevner Edmund C. Short som er Professor of education. (Knutsen 2001: 34) Han har arbeidet mye med lærerplanundervisning og vært redaktør for boken *Forms of Curriculum*. Denne boken omfatter ulike forfattere som tar for seg hver sin bestemte form for lærerplanundersøkelse, i alt sytten. Og hver av disse bygger på ulike hensikter og ulike metoder. (Knutsen 2001: 34) Siden oppgaven min ikke er like omfattende som hans, vil jeg ikke gå inn på hva som står i denne boken og de ulike undersøkelsene av lærerplanen som finnes der.

Undersøkelse av lærerplanen(K06):

Kunnskapsløftet en en forskrift med juridiske, politiske og pedagogiske formål.

Lærerplanen består av fire deler: Generell del, prinsipper for opplæringen, fag – og timefordeling og lærereplaner for fag. Kort om arbeidsoppgavene til hver enkelt:

- *Læreplanens generelle del skal utdyper formålsparagrafen i Opplæringsloven, og omhandler verdigrunnlag og menneskesyn som skal ligge til grunn for opplæringen.*
- *Prinsipper for opplæringen tydeliggjør kommuners og fylkeskommuners ansvar for en helhetlig opplæring. Prinsipper som tilpasset opplæring, elevmedvirkning og samarbeid med hjemmene er viktig.*
- *Fag- og timefordelingen for hvert årstrinn er angitt i årstimer (60-minutters enheter) i læreplanene.*

- *Læreplaner for fag angir formål, hovedområder, omtale av grunnleggende ferdigheter, kompetansemål og bestemmelser for vurdering i faget.* (K06: 9)

Læreplanene er uttrykt gjennom kompetansemål. Kompetansemålene angir hva elevene skal kunne etter endt opplæring på ulike trinn, og henger derfor tett sammen med vurdering for læring og vurdering av læringsutbytte. Læreplanene har ikke kompetansemål på alle trinn i grunnopplæringen. I denne oppgaven skal jeg ta for meg fagplanen for samfunnsfag, mer direkte historie på ungdomstrinnet.

I fagplanens innledning blir formålet med faget presentert.

“Føremålet med samfunnsfaget er å medverke til forståing av og oppslutning om grunnleggjande menneskerettar, demokratiske verdiar og likestilling og til aktivt medborgarskap og demokratisk deltaking”. (K06: 117)

Det blir også tematisert hvordan dette formålet skal oppnås.

“ Samfunnsfaget skal difor gje djupare forståing av forholdet mellom samfunnslivet og det personlige livet, og stimulere til erkjening av mangfaldet i samfunnsformer og levevis”. (K06: 117)

Så ved å gi elevene lysten til å søke kunnskap om samfunn og kulturer skal faget fremme evne til å diskutere, resonnere og til å løse problem i samfunnet.

Hovedmomentet for både barnetrinnet og ungdomstrinnet er delt opp i følgende disipliner: Historie, geografi og samfunnskunnskap. Under disiplinen historie står det at hovedområdet dreier seg om:

“Hovudområdet dreier seg om undersøking og drøftlig av korleis menneske og samfunn har forandra seg gjennom tidene. Historie omfattar korleis menneske skaper bilete av og formar si eiga forståing av fortida. Å utvikle historisk oversyn og innsikt og å øve opp ferdigheiter foor kvardagsliv og deltaking i samfunnet er sentrale elementer i hovudområdet” (K06:118)

Timetallet for undervisningen blir også nevnt, hvor man på ungdomskolen skal ha 256 timer.

Den siste delen som er nevnt i innledningen, før vi kommer til selve kompetansemålene, er de grunnleggende ferdighetene. De er intergret i kompetansemålene, hvor de medvirker til å utvikle fagkompetansen og er en del av den. I samfunnsfagen innebærer de grunnleggende

ferdighetene å kunne “uttrykke seg muntlig og skriftlig”, “kunne lese”, “kunne regne” og “bruke digitale verktøy”.

Kompetansemål for opplæringa er at eleven skal kunne etter 10. klasse:

- *finne døme på hendingar som har vore med på å forme dagens Noreg, og reflektere over korleis samfunnet kunne ha vorte dersom desse hendingane hadde utvikla seg annleis*
- *presentere ei historisk hending med utgangspunkt i ulike ideologiar*
- *skape forteljingar om menneske i fortida, og slik vise korleis rammer og verdier i samfunnet påverkar tankar og handlingar*
- *søkje etter og velje ut kjelder, vurdere dei kritisk og vise korleis ulike kjelder kan framstille historia ulikt*
- *drøfte menneskeverd, rasisme og diskriminering i eit historisk og notidig perspektiv med elevar frå andre skular ved å bruke digitale kommunikasjonsverktøy*
- *presentere hovudtrekk ved historia og kulturen til samane frå dansketida til i dag, og drøfte forholdet deira til storsamfunnet*
- *presentere viktige utviklingstrekk i norsk historie på 1800-talet og første halvdel av 1900-talet, og forklare korleis dei peikar fram mot samfunnet i dag*
- *forklare framveksten av velferdsstaten og beskrive trekk ved det moderne Noreg*
- *forklare teknologiske og samfunnsmessige endringar som følgde av den industrielle revolusjonen*
- *drøfte idear og krefter som førte til den amerikanske fridomskampen og den franske revolusjonen, og følgjer som dette fekk for den demokratiske utviklinga i Noreg*
- *gjere greie for imperialismen og gje døme på avkolonialisering*
- *lage spørsmål om sentrale internasjonale konflikter på 1900-talet og i vårt eige hundreår, formulere årsaksforklaringar og diskutere konsekvensar av konfliktane*
- *drøfte viktige omveltingar i samfunnet i nyare tid, og reflektere over korleis dagens samfunn opnar for nye omveltingar*

(K06: 123)

Disse kompetansemålene vil jeg komme tilbake til i kapittel 5.

Kosmos – en bok for gutter?

Lærerboken har lenge vært en viktig del av skolens fag. Bjarne Bjørndal hevdet i 1967 at lærerboken utgjør et fundament for undervisningen i grunnskolen. (Bjørndalen 1967: 9) Tidligere var lærerboken så å si den eneste informasjonskilden elevene hadde. I dag har vi flere, bla internett og tv som andre informasjonsmidler, som vi får igjennom bibliotek, både i skolen og nærmiljøet og andre sosiale midler. Derfor kan man stille seg spørsmålet, trenger vi virkelig lærebøker? Det er nok av andre måter å skaffe seg informasjon på. Men som Bjørndalen påviser kan det være at lærerboken er viktigere nå enn den noen gang har vært, siden den gir et utgangspunkt og en måte å orientere seg i all informasjonen som finnes der ute. På grunn av disse påstandene blir det viktig å analysere og tolke lærebøkene, slik at man kan forbedre og utvikle dem med tiden. Om interessen for historiefaget skal bli større, er det kanskje behov for å tolke og analysere lærebøkene med tanke på begge kjønn.

Problemstillingen i denne delen er hvordan lærebøker i historiefaget sikter mot likestilling og lik interessefordeling blant kjønnene. Jeg skal ta for meg lærerboken som blir brukt på skolen hvor jeg hadde spørreundersøkesen og intervjuene mine. Denne lærerboken blir ikke bare brukt i denne skolen, men også på andre skoler i Tromsø og i Norge. Lærerboken det er snakk om er:

- Nomedal, John Harald og Bråthen, Ståle 2007(2009- 10. klasse). Kosmos – Geografi, historie og samfunnskunnskap. Samfunnsfag for ungdomstrinnet. Fagbokforlaget.

Denne boken er utgitt etter den norske lærerplanen, kunnskapsløftet fra 2006 og valgt på grunnlag av dette. Etter innføringen av Kunnskapsløftet er Kosmos et av de mest solgte nye verkene i samfunnsfag på ungdomstrinnet. Lærerboken Kosmos 9 er dessuten kåret til en av årets vakreste bøker 2008 av Grafill, hvor boka mottok diplom i kategorien «Årets lærebok, grunnskole». (<http://fagbokforlaget.no/?ressursside=ja&artikkelid=598> dato: 04.04.12)

Lærerboken inngår i hver sin serie for ungdomstrinnet, bestående av tre bøker for 8., 9. og 10. klasse. Seriene består av bøker for samfunnsfag, historie og geografi, hvor fokuset i denne undersøkelsen ligger i historiebøkene. Det blir viktig å undersøke alle tre bøkene, fra 8., 9. og 10. klasse, siden de tar for seg ulike tematikk gjennom de tre årene elevene går på ungdomsskolen. Det er viktig og få innblikk i hva elevene lærer gjennom disse tre årene fordi temaene er korte i hver bok og tar for seg ulike perioder i historien. Gjennom å studere de tre bøkene vil man få et innblikk i hvordan likestilling og interessefordeling er. Det er et mål at lærerboken skal representere lærerplanen mest mulig. Sentrale problemstillingen er:

- Gjenspeiler lærebøkene lærerplanen?
- Finnes det enkelte emner som blir fokusert mer på enn andre, som bidrar til at historie er vanskeligere å interessere seg for og forstå for jenter?
- Hvor ofte blir ordet kvinne/kvinner/kvinnelig og mann/menn/mannlig nevnt i læreboken?
- Hvor ofte forekommer det at vi får høre om kvinners hverdag eller om deres rolle utenfor hjemmet?
- Hvordan er illustrasjonen i bøkene og blir det lagt opp til jobbing med oppgaver som omhandler kvinner og deres historie?

Jeg vil begynne med å undersøke hvilke emner som er valgt, hvor lange og detaljerte de er og om de utfra mitt syn er likestillende. Jeg skal bruke en kvantitativ metode i denne delen av oppgaven. Jeg kan f.eks bruke en frekvensanalyse når jeg skal undersøke hvor mange ganger ordet kvinne eller mann går igjen. Jeg kan også bruke en kvantitativ metode for å finne ut hvor ofte vi hører om kvinner utenfor hjemmet eller om deres hverdag, illustrasjoner om kvinner/menn og oppgaver som omhandler kvinner/menn.

Forkortelser:

K	Kvinne/ kvinne/kvinnelig
D	Dame
J	Jenter
K utenfor H	Kvinner utenfor hjemmet
B av K	Bilder av kvinner
O om K	Oppgaver som omhandler kvinner
M	Mann/menn/mannlig
G	Gutt
B av M	Bilder av menn
O om M	Oppgaver som omhandler menn.

Kosmos 8:

Kapitlene er som følge:

Kap 1: Hvem skal ha makt i et land?

Kap 2: Den amerikanske revolusjonen.

Kap 3: 1789 – den franske revolusjonen.

Kap 4: Napoleon – en krigsglad herre.

Kap 5: Norden under Napoleonskrigene.

Kap 6: Grunnloven 1814.

Kap 7: den industrielle revolusjonen.

Kapitell	K	D	J	K utenfor H	K på B	O om K	M	G	B av M	O om M
Kap 1:	1	0	0	0	0	0	0	0	6	0
Kap 2:	4	0	0	0	0	0	4	1	8	1
Kap 3:	15	0	0	4	4	4	10	0	5	0
Kap 4:	1	0	0	0	1	0	1	0	7	0
Kap 5:	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Kap 6:	2	0	0	0	0	0	4	1	7	0
Kap 7:	9	0	1	1	1	0	6	2	3	2
Totalt:	32	0	1	5	6	4	25	4	37	3

I kosmos 8 handler det nye om tiden før og like etter 1900 – tallet. Den tar for seg store begivenheter som skjer i forskjellige land, spesielt forholdene i Frankrike. Dette er boken om revolusjonene og for Norge sin del, hvordan vi løsrev oss fra Danmark og Svergie og fikk vår egen grunnlov. Som vi kan se i tabellen blir ordet kvinne og menn funnet mye av i kapitell 3, 1789 – Den franske revolusjoen. Grunnene til dette er at kvinner hadde en del å si for revolusjonen, det blir snakket om kvinnemasjen i Versailles. Tanker om frihet og likhet var sentrale tanker under denne revolusjonen, derfor ble spørsmålet om kvinners posisjon utfordret av både kvinner og menn. Vi blir kjent med noen kvinnelige skikkelser som kjempet for likestilling mellom menn og kvinner. Ellers kan det nevnes at kvinner som blir nevnt i form av tekst og bilder enter jobbet for likestilling eller hadde en posisjon i forhold til sine menn(konger for det meste). I den andre delen som nevner ordet kvinner/menn mest er kapitell 7, den industrielle revolusjonen. Det blir skrevet mer om hverdagsforholdene til både menn, kvinner og barn. Hvordan forhold de levde under. Ellers har boken handlet om

statsmenn, konger, politikk, økonomi, konflikter og kriger. Dermed blir mannlige skikkelser nevnt mye mer enn det kvinnelige gjør.

Kosmos 9:

Kapitlene er delt inn slik:

Kap 1: Fra Union til selvstendig nasjon.

Kap 2: Europa erobrer verden.

Kap 3: Den første verdenskrig 1914 – 1918.

Kap 4: mellomkrigstiden.

Kap 5: Den andre verdenskrig 1939 – 1945.

Kap 6: Krigen i Norge.

Kap 7: Samene.

Kapitell	K	D	J	K utenfor H.	B av K.	O om K.	M	G	B av M	O av M
Kap 1:	18	0	1	1	0	2	8	1	10	0
Kap 2:	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0
Kap 3:	5	0	0	3	2	0	0	0	5	0
Kap 4:	0	0	0	0	4	0	3	0	11	0
Kap 5:	4	0	0	0	1	0	3	0	8	1
Kap 6:	10	1	1	1	2	1	2	4	7	2
Kap 7:	3	0	1	0	2	0	1	1	3	0
Totalt:	40	1	3	5	11	3	17	6	49	3

Skjemaet viser at ordet kvinne/kvinner/kvinnelig blir nevnt mye mer enn det mann/menn/mannlig blir. Ordet gutt/gutter blir nevnt mer enn ordet dame/damer og jente/jenter. Det er ganske likt på hvor mange ganger ordet menn og kvinner blir nevnt i oppgavene. Mens vi finner et overtall av menn som blir avbildet i forhold til kvinner. I de to kapitlene, kap. 1 og kap.2, blir ordet kvinne brukt mest. Vi kan også merke oss at dette er kapitell som omhandler den norske historien. Ser vi på de andre kapitlene omhandler disse

Europa eller resten av verden og da kommer menn mer i fokus. Dette vises på antallet av bilder av menn. Ordet mann blir ikkje brukt, men navn på menn i forbindelse med hvilken posisjon de har i historien og samfunnet på den tiden. Vi finner ingen eller noen få bilder av kvinner eller navn på kvinner som har medvirket på historien.

Kosmos 10:

Kapitlene er delt inn slik:

Kap 1: Kalde krigen

Kap 2: Øst og vest – fra splittelse til samarbeid.

Kap 3: koloniene blir selvstendige.

Kap 4: Midtøsten – et urolig område.

Kap 5: konflikter etter den kalde krigen.

Kap 6: Norge utvikler velferdsstaten.

Kapitell	K	D	J	K utenfor H	B av K	O om K	M	G	B av M	O om M
Kap 1:	2	0	0	0	1	1	0	1	12	0
Kap 2:	9	0	0	3	2	0	3	0	8	0
Kap 3:	0	0	0	0	1	0	0	0	2	0
Kap 4:	1	0	0	0	2	0	0	1	4	0
Kap 5:	3	0	1	0	2	0	1	0	3	0
Kap 6:	8	0	1	2	5	3	3	0	5	0
Totalt:	23	0	2	5	13	4	7	2	34	0

I kosmos 10 er hovedfokuset lagt på tiden etter andre verdenskrig. Den omhandler mye politisk, økonomisk og konflikt historie. I denne boken blir også ordene kvinne/menn nevnt i mye mindre omfang enn i de to forrige bøkene. I denne boken som i de andre blir det presentert mannlige personer i form av navn og bilder, noe som kvinner blir i veldig lite omfang i alle tre bøkene. Kapittel 2, øst og vest – fra splittelse til samarbeid, og kapittel 6, Norge utvikler velferdssaten, blir ordet kvinne/menn nevnt flest ganger. Ordet mann i mye mindre omfang enn ordet kvinne. I begge kapitlene tar perioden for seg en forandring eller ny utvikling, og derfor blir det kanskje mer naturlig å ha med hvordan kvinners rolle i samfunet

også forandrer seg. I kapitell 6 får vi både bilder og tekst som omhandler noen kvinnelige frontfigurer i utviklingen som skjer i Norge. Nettopp fordi kvinner har fått en annen stilling i samfunnet enn de hadde før. Fokuserer vi bare på den analysen vi har gjort rundt ord, tekst og illustrasjoner er kosmos 10 den boken som inneholder minst av hver kategori. Det som ikke kommer frem er hvor stor del av boken som omhandler forskjellige statsmenn og leder.

Sammendrag

Kosmos serien begynner på 1700 – tallet og tar for seg viktige hendelser fram til vår tid. Menns stillinger i samfunnet får en sentral rolle i form av innhold i teksten og illustrasjoner. Kvinner er veldig lite nevnt både i tekst og illustrasjon/bilder. De gangene kvinner blir nevnt blir de referert til som kvinner, i veldig liten grad med navn og stilling i samfunnet. Om vi teller ordene kvinne og menn og ser hvor mange ganger de er nevnt i teksten får vi inntrykk av at kvinner er godt representert. Dette er ikke tilfelle. Menn blir omtalt, ikke med ordet mann, men med navn, som statsledere, konger, embetsmenn osv. De vises gjennom bilder og oppgaver i alle bøkene. Gjennom denne korte analysen av lærebøkene kommer det frem at boken ikke er kjønnsnøytral. Hvor er historiene om kvinnene under 1. verdenskrig? Hva med kvinner som har vært med å kjempet for kvinners rettigheter både i Norge og resten av verden? Hva med kvinnene som gjorde en hederlig innsats under 2. verdenskrig? Kan vi ikke få navn og bilder på disse kvinnene slik vi får av menn?

Lærerplanen sier ingenting hvem vi skal lære om i kompetansemålene i historie. Kompetansemålene er veldig åpne og fokuserer på hendelser som har skjedd i Norge og verden, på ideologier og kilder. Derfor blir det opp til skolen eller læreren å velge ut innhold og form til undervisningen. Om skolen eller læreren ikke legger vekt på momenter som omhandler både menn og kvinner i historien blir det lett selvfordeling i stoffet.

Dette er en overfladisk analyse som kort sier noe om funnene mine. Når jeg skal begynne å analysere spørreundersøkelsen vil jeg trekke disse funnene inn for å kunne forklare/tolke funnene i analysen.

Kapittel 5 – Analysen

5. Innledning

I dette kapitlet skal jeg analysere spørreundersøkelsen. Jeg skal trekke inn tidligere forskning og litteratur, lærerplanen, lærerboken og intervjuene. Analysen er stor, derfor har jeg valgt å dele den opp i underkapitler, hvor hvert underkapittel inneholder ulike tema.

Underkapitlene med tema:

- 5.1 Egne oppfatninger av historie.
- 5.2 Tidsforståelsen
- 5.3 Interesse for historisk rom
- 5.4 Interesse for historiske aspekter
- 5.5 Oppfatninger av historiens tidsdimensjoner
- 5.6 Oppfatninger av skolens historieundervisning

I disse underkapitlene blir spørsmålene mine presentert med innledning, tabeller og sammendrag av funnene mine. I sammendraget mitt vil jeg også sammenligne med tidligere forskning og litteratur og intervjuer der det er mulig. Jeg vil også henvise til lærerplan og lærebøker for å forsterke mulige teorier.

5.1 Egne oppfatninger av historie.

Jeg ville vite hva elevene syntes, tenkte og mente om historie og historieundervisningen. Jeg har formulert spørsmålene selv, fordi jeg fant ikke noen annen forskning som hadde drøftet de spørsmålene jeg skal ta stilling til i denne delen av analysen tidligere. Jeg tar for meg fire spørsmål i denne delen av analysen.

Jeg brukte kvalitativ metode i denne delen av undersøkelsen fordi jeg var ute etter å få svar på hva de tenkte om historie, historieundervisning og jenters og gutters interesse for historie.

1. Elevenes tanker om ordet historie (oppgave 2)

I denne oppgaven ville jeg vite hva som var elevenes første tanke når de tenker på ordet historie. Det er en åpen oppgave som kan si noe om interessen for historie. Spørsmålet var:

Hva er det første du tenker på når du hører ordet historie?

Jentene har svart:

- Det som har skjedd i fortiden(5)
- Krig(2)
- Noe som har skjedd for lenge siden og som betyr noe for verden slik den er i dag (2)
- Historiske hendelser (4)
- Stor, tykk, rød bok med “historie” skrevet med tykke gullbokstaver (1)
- Eventyr/fortellinger (1)
- Tenker på middelalderen og ei bygd (1)
- Verdenshistorie og bøker (1)
- Hitler, hest og vogn (1)
- Tenker på “to act and react”, altså at en aksjon alltid får en reaksjon (1)
- Ikke svart(1)

Det er et flertall som setter ordet historie i en forbindelse med hendelser som har skjedd i fortiden. De andre svarene gir små bilder av hva elevene tenker på når de hører ordet historie. Kun fem jenter kunne svare på hvorfor de tenkte på akkurat disse tingene når de hørte ordet historie. Av de fem forklaringen kom det fram at det var fordi; “når jeg var barn brukte det å være TV om historier fra den tiden(middelalderen)”, “på grunn av ting som har skjedd i verden(verdenshistorie) og bøker fordi det er en fortelling/historie”, “hest og vogn ble brukt som transportmiddel i gamle dager”, “vi har lært mye om krig de to siste årene” og “fordi alt

som har skjedd i historien har en viss påvirkning til i dag og formet oss som et land, en verden og et individ”.

Guttene har svart:

- Jesus og gud(3)
- Bøker(1)
- Samfunnet og hvordan folk har påvirket det(1)
- Amerikanske historien om George Washington(1)
- Mye rart(1)
- Ting som har skjedd før(4)
- Dokumentasjon på hva som har skjedd(1)
- Datoer/hendelser(1)
- Kriger og revolusjoner(1)
- Lyst å vite mer om historie(1)
- Oppdagelser og ekspedisjoner(1)
- Ingenting(1)
- 1 og 2 verdenskrig(2)
- Krig(2)
- Gamle ting(1)
- Vikinger(1)
- Historiske hendelser(1)
- 1 og 2 verdenskrig, Moussilini, Heyerdahl, Columbus, Ming Dynastiet, Franske og Amerikanske Revolusjon og Julius Cæsar(1)

Guttene har svart mye forskjellig. Det er to som har oppgitt grunnen over svarene sine. Han som skrev at han tenkte på bøker, har skrevet at det er fordi det er der historie skrives, mens han som har svart datoer/hendelser har skrevet at det er fordi han øver på prøvene på denne måten. Ellers var det ingen som kunne si hvorfor de hadde svart hva de forbandt med ordet historie.

Sammendrag og diskusjon.

Jentene kobler ordet historie til forbindelser fra fortiden(entene det er deres egen barndom eller fortiden i form av det som har skjedd i verden), bøker, forming av samfunn og emnene de har hatt på skolen. Det var flere jenter enn gutter som oppgav hvorfor de tenkte som de

gjorde. Bare to gutter svarte på hvorfor, og det var i sammenheng med hvordan vi lagrer historie(skrifter) og hvordan han selv øver til prøver. Siden materialet er så lite er det vanskelig å trekke noen sikre konklusjoner. Ser vi på emnene, går mye av det samme igjen hos begge kjønn. De tenker på hendelser, fortellinger og historier fra fortiden og noen nevner spesifikke temaer fra historien som man kan tenke seg at de interessere seg for eller som de har lært mye om på skolen.

Det de interesserer seg for synes å spille en sentral rolle når de tenker på ordet historie.

2. Interesse for historie (oppgave 3)

Oppgaven gir et overblikk over hvilke tanker elevene har om historie. Jeg spurte: *Liker du historie? Hvorfor/hvorfor ikke?* Oppgaven gir meg et konkret svar, i tillegg til at jeg får vite hvorfor/hvorfor ikke de liker historie. Dette er en direkte oppgaven som gir et klart svar.

Jentene:

Ja: 15	Nei: 5
--------	--------

Et klart flertall av jentene liker historie. De har skrevet følgende grunner om hvorfor:

- Fordi det er spennende og artig! (1)
- Det er spennende og lærerikt (1)
- Liker å lese historie og fortellinger og verdenshistorie er interessant (1)
- Det er jo interessant! (1)
- Bedre enn andre fag (1)
- Interessant å vite hvordan mennesker hadde det før og samfunnet har utviklet seg (5)
- Spennende å vite hvordan det har vært og hvorfor det utvikles (4)
- Kommer an på tema (1)
- Kjedelig (2)
- Vanskelig (1)
- Liker andre fag bedre (1)
- Liker ikke å lese (1)

De fleste jenter synes at historie er interessant og spennende. Noen sier også at det er lærerikt og artig. De som ikke liker faget har enten skrevet at de er kjedelig eller vanskelig. Noen synes også at det kommer an på temaet, "liker ikke å lese" eller liker andre fag bedre.

Spørsmålet er da om de elevene som ikke liker å lese eller svarer at det er vanskelig, kunne skiftet mening om det ble mer tilrettelagt for dem? Kunne dette synet også vært endret om emnet/temaet rettet seg mer mot noe de interesserte seg for og syntes var spennende og lærerikt? Om faget hadde vært mer tilrettelagt, forenklet eller fokusert på andre emner, kunne de endret syn på historie?

Guttene:

Ja: 22 (23)	Nei: 2(3)
-------------	-----------

Det er et klart flertall av gutter som liker historie. De som har krysset av at de liker historie oppgir følgende grunner til hvorfor:

- Artig å høre om hvordan det var før/ting som har skjedd(3)
- Spennende, lærerikt og artig å jobbe med(3)
- Ekstremt interessant å lære om forfedrene våre(1)
- Kommer an på emnet(2)
- Interessant(6)
- Spennende(7)
- De guttene som har svart at de ikke liker historie, har oppgitt følgende grunn:
- Hater å lese bøker(1)
- Finner det ikke interessant(1)

En av guttene har svart at han både liker og ikke liker historie. Derfor står han i parentes. Han har oppgitt at grunnen til dette er interessen for emnet. Om det er et tema han ikke liker så synes han det er uinteressant, mens kommer det opp emner som omhandler f.eks krig så finner han historie interessant og liker faget godt. Det er et klart flertall av gutter som liker historie og som finner faget interessant og spennende. De som ikke liker faget har svart at de “ikke finner det interessant” og at de “hater å lese bøker”. Spørsmålet er da om dette kunne vært endret om læreren hadde hatt en tradisjonell tavleundervisning hvor han hadde blitt “lært” og ikke måtte lese selv. Han som forteller at historie ikke finnes interessant kunne kanskje endret syn om det hadde blitt presentert andre emner.

Sammendrag og diskusjon.

Det er flere jenter enn gutter som oppgir at de ikke liker historie. De jentene som ikke liker historie begrunner svaret med at det enten er kjedelig, vanskelig, at de ikke liker å lese eller at de liker andre fag bedre. Det kommer også frem at temaet er en avgjørende faktor. Guttene som har svart at de ikke liker historie begrunner svaret med interesse og at de ikke liker å lese bøker. En gutt oppgir at temaet er avgjørende for hans interesse. Det er ingen av guttene som sier at historie er vanskelig eller kjedelig. Det er bare jentene som oppgir dette som grunn. Kan det hende at jenter synes at stoffet i historie er kjedeligere og vanskeligere å tilegne seg enn guttene fordi stoffet de får presentert i lærebøkene er gutteorientert? Det blir lagt mye fokus på kriger, revolusjoner og politikk og økonomi i lærebøkene deres. (se kapittel 4) Kunne det tenkes at jenter hadde vært mer interesserte om de fikk presentert stoff som lå dem nærmere?

I intervjuene mine spurte jeg guttene og jentene om de syntes historie er vanskelig å lære seg. Om de syntes at det var vanskelig å få kunnskapen til å sette seg? Guttene mente at det ikke var vanskelig å lære seg, men at enkelte emner kunne være vanskelig å huske. Jentene mente at historie var vanskelig fordi det var så mye som skulle læres og huskes. De syntes at det ble brukt for kort tid på enkelte emner og at læreren ikke alltid var like flink til å forklare. Forklaringen til både jentene og guttene understreker det som kommer frem i tabellen over. Jentene synes at faget er mye vanskeligere enn guttene. Det kan da tyder på at jentene synes at stoffet som blir presentert i historiefaget er vanskelig og deretter igjen kan resulterer i at historie blir kjedelig.

3. Hvordan ville de lagt opp en historietime og hvorfor (oppgave 7).

I denne oppgaven fikk elevene mulighet til å svare på hvordan deres drømmetime i historie skulle vært. *Jeg stilte spørsmålet: Om du kunne velge, hvordan ville du lagt opp en historietime? Hvilke emner ville du brukt mest tid på? Hvorfor?* Jeg tenkte at elevene ville komme med forslag på både innhold og form. Det var mange som svarte på hvilke emner de ville fokusert på, men det var et fåtall som nevnte hvilken form undervisningen skulle ha. Med form tenker jeg på hvilke medier og undervisningsform de ville brukt.

Det var fire jentene som ikke svarte på oppgaven. De andre har kommet med ulike svar på hvilke emner de ville valgt å brukt mest tid på. Åtte elever har svart hvorfor de ville valgt disse emnene og fem har svart hvordan de ville lagt opp en historietime.

Jentene ville brukt timen til film (2), quiz (1), diskusjon (1) eller hatt mindre prøver/skriving (1). Jentene i intervjuene mine var noe uenig i hvilken undervisningsform de ønsket. Noen ville bli undervist av lærer, mens andre mente det var best å jobbe selvstendig med oppgaver. Alle var enige om at klipp var positivt.

Disse emnene ble nevnt av jentene:

- Viktige kriger (6)
- Viktige personer (1)
- 2 verdenskrig (4)
- Viktige endringer i samfunnet (1)
- Viktingtiden og kristningen av Norge (1)
- Det som skjer i verden i dag (2)
- Første og andre verdenskrig, revolusjoner, ideologier og kalde krigen (1)
- Oppbygging av land (1)
- Kriger og store historiske hendelser (1)
- Kriger, revolusjoner og religioner (1)

Jeg fikk nitten svar totalt av jentene. Det var noen som hadde nevnt flere emner enn bare ett. Derfor har jeg puttet dem inn i emner som allerede var nevnt av andre. Grunnen til at de har valgt disse emnene variere også. Flesteparten svarte at det var fordi de fant emnet interessant (5). De andre svarte at det var fordi man skulle hindre at fortiden gjentok seg (1), lære av endringene som har skjedd i samfunnet (1) og viktig å kunne (1). Jentene legger altså vekt på at det skal være interessant, at man skal lære av fortiden og at det er viktig med kunnskap. De legger altså vekt på nytteverdien og interesseverdien.

Disse emnene nevner guttene:

- Ikke svart (2)
- Kriger (8)
- Oppdagelser (1)
- Land (1)
- Emner som interesserer mest mulig (1)
- 2 verdenskrig og kalde krigen (1)
- Historie man kan lære av (1)
- Krig og viktige personer (1)

- Krig og oppfinnelser (2)
- Lokal historie (1)
- Personer (1)
- Krig, imperier og oppdagelser (1)
- Industrielle revolusjonen (1)
- Samfunnsfag (1)
- Religioner som påvirker verden negativt (1)
- Samfunns/lokal historie før i tiden(Einar Gerardsen gjenreiser landet) og 2 verdenskrig (2)

Det var to gutter som ikke svarte på denne oppgaven. To personer svarte på hvordan de ville lagt opp en historietime, de fleste fokuserte på hvilke emner de ville valgt. Svarene på hvilket emne de ville valgt varierte mye, men enkelte emner gikk igjen. Hvorfor de hadde valgt disse emnene var det ikke mange som svarte på.

Guttene svarte at de ville ha lagt opp timen ved å ha lesing fra bok eller lærer (1) og film, egen lesing og oppgaver (1). Guttene jeg intervjuet sa at de likte film best av mediene. De liker å bli undervist av lærer, men oppgaver og diskusjon var de også interesserte i. Helst ville de ha en blanding av tradisjonell undervisning, oppgavejobbing, diskusjon og film/klipp. De er veldig opptatt av variasjon i undervisningen.

Hos guttene går kriger mye igjen. De setter også oppdagelser, personer og emner som har med hvordan land blir styrt eller bygd opp som emner de ville undervist i. Grunnene som er oppgitt går på at de er interessante og spennende (9), viktig (2) og at man trenger å skape flere ideer og oppfinnelser (2). Som jentene, var guttene opptatte av det som interesserer og er spennende. I motsetning til jentene var ikke guttene opptatt av at man skulle lære av fortiden, men at man skulle skape nye ideer gjennom nye oppfinnelser.

Sammendrag og diskusjon.

Både guttene og jentene er interessert i en variert undervisning. Selv om det var flere gutter som uttrykte i intervjuene at de ville ha tradisjonell undervisning, var både guttene og jentene enige om at den beste undervisningen varierte mellom tradisjonell undervisning, klipp/film, diskusjon og selvstendig jobbing med oppgaver.

Krig, revolusjoner og oppbygning av land(politiske og økonomiske faktorer) går mye igjen både hos guttene og jentene. Guttene peker på flere og mer flere varierte emner, de er også

mer opptatt av oppfinnelser og oppdagelser enn det jentene er. Slik jeg ser det, er en av forskjellene at jentene nevner bare ting som de har hatt mye av i historiefaget gjennom ungdomskolen. Det kan tyde på at de ikke er like interessert i historie for deres egen skyld. På en annen side kan det være at jentene synes at dette er emner som er nyttig å lære om for å forstå hvorfor verden er som den er i dag. Guttene valgte emner i større grad av interesseverdien enn det jentene gjorde. Kan det være at gutter tenker mer egoistisk i sine valg av emner enn det jenter gjør? Siden det ikke finnes litteratur eller forskning som har drøftet disse spørsmålene har jeg ikke noe å sammenligne med.

4. Hva mener guttene og jentene om hverandres interesse for historie (oppgave 19).

I den siste oppgaven min var jeg nysgjerrige på hva elevene selv mente om forskjellene mellom gutter og jenter i forhold til interessen for historie. Jeg stilte spørsmålet: *Tror du gutter og jenter er like interesserte i historie? Om svaret er nei, hva tror du grunnen til dette er?* Jeg satte svarene til guttene og jentene opp i avskilte tabeller, hvor begrunnelsen også var tatt med. Oppgaven blir på denne måten mer oversiktlig.

Jentene mente:

Svar:	Antall:	Begrunnelse:
Ja:	5	Tror ikke det handler om kjønn.
Nei:	4	Gutter mer interesserte i kriger, blod, våpen etc. Jeg liker andre fag bedre(norsk, fysiske fag), sitter sammen med en gutt som er veldig interessert. Jenter bryr seg ikke like mye, gutter interesserte og lærer gjennom spill. Mens jentene er flinkere til å lese seg opp. Jentene i vår klasse er mer interesserte enn guttene.
Usikker:	7	Det kommer an på tema (3) Det kommer an på person til person (3)
Ikke svart:	4	-
Svar totalt:	16	11 begrunnelser

Guttene mente:

Svar:	Antall:	Begrunnelse:
Ja:	10	Det kommer an på personen.
Nei:	7	Jenter liker ikke historie, de er opptatt av andre ting. Jentene kanskje mer interesserte i samfunnet, mens guttene i kriger og oppfinnelser. Jenter mer interessert i sminke. Jenter litt mer "våken" av natur.

Usikker:	3	På grunn av kriger (2)
Ikke svart:	5	-
Svar totalt:	20	7 begrunnelser

Sammendrag.

Svarene jeg fikk i denne oppgaven kommer av elevenes egne tanker og meninger. Det virker som begge kjønn har en oppfatning av hva det andre kjønn liker og ikke liker, eller hva de bryr/ikke bryr seg om. Jentene nevner for eksempel at gutter er mer interesserte i kriger, blod og våpen og at gutter lærer mer gjennom spill. Mens guttene nevner at jentene er mer opptatt av andre ting, kanskje mer interesserte i samfunnet og sminke og mer "våkne" av natur. Dette tyder på at de har formeninger om hva det motsatte kjønn interessere seg for.

De fleste elevene mener at det ikke kommer an på kjønn, men hva den enkelte personen interesser seg for. Det er flere gutter enn jenter som mener at gutter er mer interesserte, mens det er langt flere jenter enn gutter som er usikre. Vil dette si at jentene selv er usikre på om de er like interesserte i historie som guttene? Kan dette være en indikasjon på at guttene er mer interesserte i historie? Eller kan det tenkes at gutter har klarere holdninger og meninger om saken? Guttene var veldig sikre på svarene sine, bare tre gutter sier de er usikre. Flertallet av guttene mente at jenter og gutter er like interesserte i historie. Bare halvparten av jentene mente det samme.

Lærerne jeg intervjuet sa at de hadde observert at det fantes forskjeller mellom guttene og jentene. Jentene var mer interesserte, nyskjerrige og deltakende i samfunnsfag, mens guttene i historie. I intervjuene med elevene, mente guttene at de var mest aktive i historie, mens jentene var mer aktive i samfunnsfag. Dette var jentene enige i. Guttene mente at jenter ikke er like interesserte i krig som dem selv, mens jentene ikke var helt sikker på hvorfor de var mindre aktive i historie. En av jentene mente at det kanskje kunne komme av at det var lettere å diskutere i samfunnsfag enn i historie.

5.2 Tidsforståelsen

Innledning

Bøe og Hauge har i sin analyse av ungdoms forståelse av og interesse for historie beskrevet “tid” som objektiv tid, altså tid som måles instrumentelt og som kan registreres uavhengig av den personlige opplevelsen. (Bøe og Hauge 1986: 20) Jeg vil forholde meg til den samme beskrivelsen som de har gjort, siden jeg har brukt en av oppgavene deres i min egen.

Jeg har en klar kategori av det objektive tidsbegrepet:

- Tid assosiert med historiske navn og personer (Oppgave 10) og oppfinnelser (oppgave 13).

Jeg vil i denne delen av analysen bruke komparasjon til å se sammenhenger mellom deres funn og mine egne. Deres undersøkelse var gjort i 1986. Vi har begge fokus på kjønn, selv om Bøe og Hauge har sett på bosted og alder også. Det blir derfor spennende å se om det kan foreligge vise forskjeller eller likheter.

1. Historiske navn i riktig rekkefølge (oppgave 10)

I denne oppgaven skal elevene plassere historiske personer i riktig kronologisk rekkefølge. Disse navnene ble presentert i denne rekkefølgen: Roald Amundsen – Jeanne d’arc – Gro Harlem Brundtland – Olav de Hellige – Julius Cæsar – Hitler.

Disse navnene kan naturlig fordeles i 3 Kategorier:

- Julius Cæsar og Olav den Hellige = Fjern fortid (FF).
- Jeanne d’arc = middel fortid (MF).
- Roald Amundsen, Hitler og Gro Harlem Brundtland = Nær fortid (NF).

Først vil det være interessant å se hvor mange som hadde alle navnene på riktig plass:

Riktig svar:	Gutt: 1	Jente: 3	Totalt: 4
--------------	---------	----------	-----------

Det var en jente og en gutt som ikke svarte på oppgaven. En gutt og fire jenter klarte å plassere de enkelte navnene riktig innenfor epokene NF, MF og FF. De resterende plasserte personene feil.

Riktig plasserte svar på nær fortid(NF), middel fortid(MF) og fjern fortid(FF).

	Jente:	Gutt:
Nær fortid (NF):	11	9
Middel fortid (MF):	6	6
Fjern fortid (FF):	3	4

De tre jentene som hadde plassert alle personene i riktig rekkefølge i fjern fortid(FF), var også de jentene som hadde svart riktig på alt i denne oppgaven. Nesten alle jentene hadde satt Gro Harlem Brundtland i riktig kolonne. Flesteparten satte Julius Cæsar og Olav den hellige eller Roald Amundsen og Hitler i feil Kategori. Jeanne d'arc ble aldri satt i NF. Funnene tyder sterkt på at jentene er mye flinkere på NF og dårlig på FF. Dette fant også Bøe og Hauge ut i sin undersøkelse. (Bøe og Hauge 1986: 33)

Guttene fikk flest riktig svar på NF, slik som jentene, men de hadde også mange flere feil. Mange av guttene hadde klart å plassere Gro Harlem Brundtland rett, men ikke på langt nær like mye som jentene. I tillegg var det mange av dem som forvekslet rekkefølgen til Roald Amundsen og Hitler, noe som jentene var litt flinkere til. De tapte også masse på at de forvekslet rekkefølgen til Julius Cæsar og Olav den hellige. Mange hadde også satt Jeanne d'arc i NF, noe som jentene ikke hadde gjort. Det skulle ikke være noe problem for verken guttene eller jentene å plassere Gro Harlem Brundtland og Hitler i riktig kategori siden de ligger så nært i tid og siden de nettopp har hatt om begge på skolen. Elevene har ikke eldre historie på ungdomskolen og det er derfor mest logisk at elevene skulle plassere Olav den hellige og Julius Cæsar feil.

Sammendrag og sammenligning.

Begge kjønn kom ganske dårlig ut i denne oppgaven. Jentene var klart best med tre riktige mot guttenes en om vi ser på hvem som hadde klart å plassere alle personene i riktig rekkefølge. I forhold til antall elever som har svart på oppgaven, kommer også jentene best ut. De har flest riktige svar på NF. Tallene viser at det er likt mellom kjønnene i MF og at guttene er flinkere enn jentene på FF. Vi kan konkludere med at jentene kom best ut i denne oppgaven. I Bøe og Hauge sin undersøkelse var det guttene som kom best ut. De hadde et klart forsprang på jentene når det gjaldt MF og FF. (Bøe og Hauge 1986: 33) I min undersøkelse var jentene og guttene like flinke å plassere personen i MF. Men dette kan ha vært tilfeldig siden jeg bare hadde en person i MF. Kanskje hadde jeg fått andre svar om jeg

hadde hatt likt antall i alle kategoriene. Hva som er grunnen til at jentene gjorde det bedre i min undersøkelse, mens guttene gjorde det bedre i Bøe og Hauge sin undersøkelse er vanskelig å svare på. Kan det hende at guttene hadde plassert flere personer i riktig kategori om jeg hadde valgt andre personer? Er jentene flinkere til å resonere seg frem til riktig svar ved hjelp av illustrasjoner? Har jeg undervurdert jentene? Eller er kanskje jenter mer interesserte i historiske skikkelser enn det guttene er?

2. Historiske oppfinnelser i riktig rekkefølge (oppgave 13).

I denne oppgaven skulle elevene sette forskjellige oppfinnelser i riktig kronologisk rekkefølge. Jeg valgte å ta oppfinnelser som var veldig langt tilbake i tid, noen som er ganske nært i tid og oppfinnelser som de kjenner godt til i dag. Slik kunne de resonere seg fram til hva som kom først og sist. Bildene av oppfinnelsene gav også en pekkepinne på hvor i tid de kunne begynne seg. Bildene er plassert i denne rekkefølgen: Hjulet – telefonen – boktrykkerkunsten – internett – symaskinen.

Hva har jentene svart:

Rett: 5	Feil: 14	Ikke svart: 1
---------	----------	---------------

Guttene har svart:

Rett: 5	Feil: 19	Ikke svart: 1
---------	----------	---------------

Både hos jentene og guttene var det en elev som ikke svarte på oppgaven og fem som hadde plassert oppfinnelsene i riktig rekkefølge. Det er ikke store forskjeller på guttene og jentene. Guttene har litt mer feil enn jentene, men dette er fordi at det var flere gutter som deltok på spørreundersøkelsen min. Nesten alle kunne plassere hjulet og internett riktig. Feilen blir gjort mellom telefonen, symaskinen og boktrykkerkunsten. Dette må jeg neste bare ta på min kappe fordi disse tre oppfinnelsene ble for nære hverandre i tid. Samtidig kunne jeg heller ikke finne noen av oppfinnelser jeg valgte i denne oppgaven i lærebøkene deres, så dette er oppfinnelser som de ikke har lært om på ungdomskolen, værtfall ikke i historie. Kan dette være grunnen til at det ble vanskelig for elevene å plassere oppfinnelsene i riktig rekkefølge?

Bøe og Hauge hadde ikke denne oppgaven i sin undersøkelse, så jeg kunne ikke sammenligne denne oppgaven med verken deres undersøkelse eller annen forskning eller litteratur jeg har sett på. Jeg kan heller ikke komme med noen klar konklusjon i denne oppgaven siden guttene

og jentene hadde plassert like mange oppfinnelser i riktig rekkefølge. Det er derfor ingen statistiske forskjeller mellom dem. Skulle tro at guttene var mer interesserte og kunne mer om tekniske forhold enn jentene. Guttene gir klart uttrykk for at de er interesserte i oppfinnelser i oppgavene under analysen 5.4 – interesse for historiske aspekter. (se side ??) Dette er derfor et veldig interessante funn.

Diskusjon og sammenligning:

Kjønn spiller en veldig liten rolle for tidsforståelsen. I oppgave 10, hvor de skulle plassere historiske personer i riktig rekkefølge, finner vi ikke store forskjeller. Jentene har svart mest riktig, men det er ikke store tall det er snakk om. Guttene er flinkere på fjern fortid(FF), mens jentene er flinkest på nær fortid(NF). Det er likt mellom kjønnene når det kommer til middels fortid(MF). Forskjellen fra Bøe og Hauges undersøkelse og min er ikke stor, men til forskjell fra deres funn, tyder mine på at det er jentene som svarer mest korrekt og at jentene er like flinke på MF som guttene.

I oppgave 13, sette historiske oppfinnelser i riktig rekkefølge, er det ingen statistiske forskjeller mellom kjønnene. Det er like mange gutter og jenter som svarer riktig.

5.3 Viktighet og interesse for historiens rom.

Innledning.

Bøe og Hauge skriver i sin undersøkelse fra 1986 at “historisk substans finner sted innenfor en trekant av tema, tid og sted”. (Bøe og Hauge 1986: 47) Med dette mener de at et historisk emne er knyttet til en spesiell tidsepoke og til et visst geografiske sted. Derfor vil historisk rom være viktig i historieundervisningen på alle klassetrinn.

Bøe og Hagues spørsmål er knyttet til lokale(omkring der elevene bor), nasjonale(andre steder i Norge) og det globale(i fremmede land) forhold. Jeg har forholdt meg til dette, men valgt å dele opp det globale i Europa og verden siden elevene lærer mye om dette i historiefaget.

Jeg valgte to oppgaver som omhandlet historiens rom, og disse var nokså like. Den eneste forskjellen var hvor viktig, og hvor interessant elevene syntes de historiske rommene var. Jeg velger og holde oppgavene delte for å gjøre de mest mulig oversiktlig.

1. Viktigheten om historisk rom (oppgave15)

I denne oppgaven ville jeg teste elevenes tanker og meninger rundt historiens rom. Elevene fikk i oppgave å svare på hvilke av de ulike alternativene de synes er viktigst å lære om i historie. Alternativene var det som skjedde lokalt, i Norge, i Europa og i verden. De fikk lov å velge flere alternativ. Samtidig skulle de forklare hvorfor de hadde valgt disse alternativene. Spørsmålet var: *Hvilke av disse alternativene synes du er **viktigst** å lære om?(det er lov å velge flere alternativ) Hvorfor har du valgt akkurat det/disse alternativene?*

Poenget med oppgaven er å få elevens tanker og meninger frem og i tillegg ville jeg se om det finnes noe mønster mellom kjønnene. Jeg har satt opp guttene og jentene i samme tabell.

Elevene svarte dette på de ulike alternativene:

Alternativene:	Jentene:	Guttene:
Ikke svart:	-	2
Det som skjedde lokalt:	10	9
Det som skjedde i Norge:	13	12
Det som skjedde i Europa:	10	14
Det som skjedde i Verden:	18	22
Svar Totalt:	51	57

Det kommer frem av tabellen at det viktigste for begge kjønn er det som hender i verden, mens det som skjedde lokalt er minst viktig for dem. Det er noe forskjell blant kjønnene over hva de synes er viktig og uviktig. De er nesten helt enig når det kommer til det lokale og Norge. Jentene synes det er litt viktigere enn guttene. De største forskjellene finner vi under alternativene Europa og verden. Flere gutter enn jenter mener at disse er viktig å lære om. Jentene mener at det er viktigere å lære om Norge enn Europa, noe guttene ikke gjør. Det var totalt flere gutter som valgte å svare flere alternativer i denne oppgaven(dette kan dere se opp i tabellen under svar totalt). Det kan tyde på at guttene legger større vekt på historisk rom enn det jentene gjør.

Jeg valgte å spørre elevene hvorfor de valgte de alternativene de gjorde, fordi jeg ville vite hva de la i valgene sine.

Jentene har følgende svar på hvorfor de valgte sine alternativer:

- Alt er viktig (1)
- Fint å vite hva som skjer i byen og andre steder i verden (1)
- Det som skjer lokalt og i Norge påvirker meg mest (1)
- Det som skjer i verden påvirker verden mest (1)
- Mest spennende å lære om landet mitt (1)
- Mest spennende å lære om verden generelt (2)
- Mest interessant å lære om Norge (3)
- Mest interessant å lære om Europa (1)
- Viktig å lære om verden vi lever i og ikke bare landet (1)
- Verden er viktig (4)
- Viktigst for meg er å lære om Norge og verden (2)
- Mest interessant å lære om verden (1)
- Mest interessant å lære om det lokale (1)
- Viktigst hva som skjer i Europa (1)
- Viktigst hva som skjer i Norge (1)
- Mest spennende å lære om Europa (1)
- Det lokale er viktig (1)
- Verden og Europa er viktigst (1)

Jeg fikk tjuefem svar av jentene når de skulle forklare hvorfor de hadde valgt de ulike alternativene. Mange av jentene har begrunnet svarene sine med at de er viktige, noe som de

allerede har svart på i avkryssningsdelen. Mange har også oppgitt spennende og interessant som grunn, men dette forklarer ikke hvorfor de mener at det er viktig å lære om de forskjellige historiske rommene. De svarene som faktisk hadde betydning gikk for det meste på hvordan det lokale, norske, europeiske eller det som skjer i verden påvirker dem og at det er viktig med kunnskaper om disse ulike historiske rommene.

Guttene har følgende svar på hvorfor de valgte sine alternativ:

- Interessant med det lokale (2)
- Spennende å med Europa (1)
- Det er spennende å lære om Norge, Europa og Verden (3)
- Det som skjer i verden påvirker mest (2)
- Det lokale er viktigst (1)
- Alt er viktig å lære om (3)
- Derfor (1)
- Viktig å lære om Norge (1)
- Det er viktig å lære om det som skjer i verden (5)
- Viktig hvordan vi kom hit (1)
- Det som skjer i lokalt, Norge og verden angår meg mest (1)
- Smart å vite hva som skjer i verden (1)

Det var tjueen gutter som hadde oppgitt begrunnelse for svarene sine. Akkurat som jentene var det mange som svarte at det var viktig. Noen begrunnet det med spennende og interessant og en liten del kunne fortelle hvorfor disse alternativene er viktig. Akkurat som jentene legger disse guttene vekt på hvordan de selv blir påvirket, og at det er viktig kunnskap å ha.

Sammendrag og sammenligning.

I første delen av oppgaven ser vi forskjeller mellom guttene og jentene når det gjelder viktigheten av historisk rom. Jentene mener det er viktigst å lære om verden og Norge, mens guttene mener det er viktigst å lære om det som skjer i verden og Europa. Begge kjønn mener at det som skjer i verden er det viktigste. Jentene plasserer det som skjer lokalt og i Europa likt og lengst ned av de fire alternativene. Guttene rangerer det fjerne øverst og det nære nederst.

Det interessante med denne oppgaven er rangeringen til jentene. Guttene er veldig tydelige på at det fjerne er mer viktig enn det nære. Jentene derimot rangerer det fjerne som mest

viktig(verden) etterfulgt av det nære(Norge). Jeg skal komme tilbake til dette i slutten av analysen, hvor jeg sammenligner de to oppgavene(15 og 16) og ser på annen litteratur og forskning gjort om historisk rom. (se side 53)

I andre delen av spørsmålet mitt, hvorfor de valgte disse alternativene som viktigst, er det veldig likt mellom jentene og guttene. Begge kjønn begrunner svarene sine med interessant, spennende og viktig. De få(både gutter og jenter) som virkelig har begrunnet hvorfor de synes sine alternativer var viktige legger vekt på hvordan de selv blir påvirket og at det er viktige områder å ha kunnskaper om. Det blir derfor vanskelig å si noe om denne delen av spørsmålet.

2. Interessen for historisk rom (oppgave 16)

Denne oppgaven er nesten identisk med den over. Forskjellen ligger i begrepene viktig og interessant. I oppgaven over var jeg interessert i å få vite hvilke av alternativene de syntes var viktige, i denne oppgaven vil jeg vite hvilke alternativer de synes er interessante. Som i oppgaven over skal de oppgi hvorfor de har valgt de ulike alternativene. Spørsmålet: *Hvilke av alternativene synes du er **mest interessant** å lære om? (det er lov å velge flere alternativ) Hvorfor valgte du akkurat det/disse alternativene?*

De kunne velge mellom det som skjedde lokalt, i Norge, i Europa og i Verden. De kan også velge flere alternativer. Velger fortsatt å holde jentene og guttene i samme tabell.

Elevene har svart følgende alternativer over hva de er interesserte å lære seg:

Alternativene:	Jentene:	Guttene:
Ikke svart:	4	6
Det som skjedde lokalt:	5	8
Det som skjedde i Norge:	9	6
Det som skjedde i Europa:	7	10
Det som skjedde i verden:	12	15
Svar totalt:	33	39

Et større antall elever valgte og ikke svare på denne oppgaven. Det kan tyde på at de ikke ser forskjellen mellom forrige oppgave og denne. De skiller ikke mellom hva som er viktig og hva som er interessant enda dette ble gjort klart i begge spørsmålene de fikk i spørreundersøkelsen.

Både jentene og guttene har svart at verden er den mest interessante, flere gutter enn jenter. Guttene legger større vekt på det lokale og europeiske enn det jentene gjør, mens jentene legger mer vekt på Norge. Svarene kunne kanskje vært litt endret om det hadde vært like mange jenter som gutter som hadde svart på denne oppgaven.

Begrunnelsen som er gitt på hvorfor de har svart disse alternativene legger jeg i en liste her.

Jentene har følgende svar på hvorfor de valgte disse alternativene:

- Det er spennende å lære om det lokale (1)
- Det er spennende å lære om Europa (1)
- Det er spennende å lære om Verden (1)
- Det er mest interessant å lære om det lokale (1)
- Det er mest interessant å lære om det som skjedde i Norge (1)
- Det er mest interessant å lære om det som skjedde i Verden (1)
- Det som skjedde lokalt påvirker mest meg mest (1)
- Det som skjedde i Norge er påvirker meg mest (2)
- Det som skjedde i Europa påvirker mest (1)
- Det som skjedde i verden påvirker mest (4)
- Det skjedde så mye forskjellig i verden (1)
- Vil vite mer om Norges historie, siden jeg ikke er oppvokst her (1)
- Det handler mer om landets regler og det er viktig å vite for å leve i denne delen av verden (1)

De jentene som begrunner hvorfor de har valgt alternativene sine er opptatt av at det nære(lokal og Norge) og fjerne(verden) er mest spennende og interessant. Det er mange som har oppgitt at det som påvirker dem(nære) og det globale(fjerne) er viktig å lære om.

I denne oppgaven kommer det mer frem hvorfor de valgte som de gjorde. Det er fokus på interesseverdien og nytteverdien, hvor nytteverdien er den som kommer best ut.

Guttene har svart følgende på hvorfor de valgte sine alternativer:

- Alt er like interessant (2)
- Det er interessant å lære om det lokale (1)
- Det er interessant å lære om det som skjedde i Europa (1)
- Det er interesssant å lære om det som skjedde i verden (1)

- Det som skjedde i Europa er det mest spennende (2)
- Det som skjedde i verden er det mest spennende (2)
- Det er viktig å lære om det lokale (2)
- Det er viktig å lære om verden (2)
- Det som skjedde i verden påvirker mest (1)
- Ingen er interessante (1)
- Sånn er det bare (1)
- Viktig å vite hvordan vi kom hit (1)

Det var ikke mange gutter som oppgir grunnen til hvorfor de syntes at alternativene de valgte var interessante. De svarte i form av interesseverdi og nytteverdi. Hos guttene var det interesseverdien som kom best ut.

Sammendrag og sammenligning.

I første delen av spørsmålet finner vi noen likheter og forskjeller. Guttene er enda mest opptatt av det fjerne(verden og Europa), mens jentene blander mellom det fjerne(verden) og nære(Norge). I Bøe og Hauge sin undersøkelse legger guttene mindre vekt på det nære rom enn hva jentene gjør. (Bøe og Hauge 1986: 49) I min undersøkelse finner jeg de samme tendensene. Guttene legger fortsatt større vekt på det fjerne. Til forskjell fra Bøe og Hauge sin undersøkelse viser det seg at jentene også legger vekt på det fjerne slik guttene gjør(verden). Guttene legger større vekt på Europa enn det jentene gjør, men jentene på sin side legger mer vekt på Norge enn guttene. Guttene legger også større vekt på det lokale i denne oppgaven enn det jentene gjør. Mine funn stemmer ikke med Bøe og Hauge sine. Beveger guttene og jentene seg mer mot hverandre i interesse for historisk rom?

I andre delen av spørsmålet mitt spurte jeg hvorfor de hadde valgt å akkurat de/disse alternativene. Flertallet av jenter svarte gjennom nytteverdi, mens flertallet av gutter svarte gjennom interesseverdi. Kan dette komme av at jenter legger mer vekt på at det de skal lære skal være nyttig, mens gutter fokuserer på hva som er spennende og interessant?

3. Sammenligning og diskusjon.

Oppgavene som gjelder hvor viktig og hvor interessant historiske rom er, er vanskelige å skille fra hverandre. Derfor var det nok mange elever som ikke så forskjellen på dem. Det virker som de ikke har forstått oppgave 15(se lengre opp i analysen) siden flertallet(både

gutter og jenter) begrunnet svarene sine i en interesseverdi i denne oppgaven. I oppgave 16(se lengre opp i analysen) derimot oppgav de både interesse og nytten bak svarene sine. Det kommer frem at jentene fokusere mer på nytteverdien, mens guttene på interesseverdien. Forskjellen mellom de to oppgaven er veldig liten, det er bare begrepene viktig og interessant som utgjør forskjellene.

Hvor stort fokus blir det lagt på historisk rom i skolen? Er det nære og fjerne likt presentert? I kompetansemålene fra K06 står det ingenting om at elevene skal lære om lokale forhold og det står svært lite om dette i lærerboken deres. (se kapittel 4) I tillegg fortalte de to lærerne i intervjuet at de prøvde å legge inn mål hvor elevene skulle lære om det lokale, men at lokale forhold ble veldig lite behandlet. Begrunnelsen lå i at det var lite tid. Det ble heller fokusert på større hendelser. Selv om det ble brukt lite tid på dette hadde de en forståelse for at elevene var interesserte i å lære om lokale forhold. Dette kommer også frem i intervjuene med elevene. Både guttene og jentene jeg intervjuet synes at lokalhistorie er spennende. Samtidig slår de fast at lokalhistorie bare er spennende om det har hendt noe spesielt i området, som for eksempel en hendelse fra 2. verdenskrig. Er det snakk om en person fra lokalmiljøet har ikke kjønn noe betydning for elevenes interesse. Kompetansemålene i K06 og lærebøkene tar for seg veldig lite om verden, men mye om Norge og Europa. (se kapittel 4) De emnene vi finner utenfor Norge og Europa er emner som den amerikanske borgerkrigen, imperialismen og avkolonisering. I intervjuene mine kommer det frem at elevene fokuserte lite på koloniseringen/avkoloniseringen. Det nevnes også litt om situasjonene i andre deler av verden under 2 verdenskrig. Mens temaer fra den norske historien og Europa blir satt veldig i fokus. Dette krysser også elevene av at de interesserte seg for, men ikke i like stor grad som det som skjedde i verden. I forhold til tema som blir presentert i lærebøkene, viser jentene at de interesser og ser viktighet i Norge(nære), mens guttene fortrekker Europa(fjerne).

I boken "*Youth and history*" understrekkes det at det ikke er noen indikasjoner i det materialet som ble samlet inn over norske studenters interesser som sier at norske studenter er mer interesserte i lokal og nasjonal historie og mindre i europeisk og verdenshistorie enn andre studenter i Europa. (Angvik og Borries 1997: 246) Dette sier noe om at interessen for det nære og det fjerne rom. Magne Angvik har medvirket i boken *Historiedidaktik i Norden 6* fra 1996 med funnene fra *Youth and history* om norske elever og lærere. I spørsmålet om historisk rom sier han:

“Når det gjelder kjønnsforskjeller i det norske materialet, er de relativt beskjeden. Det er en tendens til at jentene er mer interesserte i lokal – og regionalhistorie enn guttene, men det er ingen forskjeller når det gjelder interesse for norsk historie. Guttene er litt mer interessert i europeisk og ikke – europeisk historie enn det jenter er.”(Angvik 1996: 315)

Jeg finner noen likheter mellom hans funn og mine. Vi har begge sett at guttene interesserer seg mer for europeisk og ikke – europeisk historie og at jentene er mer interesserte i lokalhistorie. Forskjellen ligger i interessen for Norge. I deres undersøkelser er interessefordelingen likt mellom guttene og jentene, i min undersøkelse liker jentene norskhistorie mye bedre enn guttene. Bøe og Hauge sine funn er mer identiske. (se side 52)

Materialet er veldig lite og det var veldig mange som ikke svarte på oppgavene, spesielt oppgave 16. Er derfor vanskelig å trekke en konklusjon her annet enn at både gutter og jenter synes at det er viktig og interessant å lære om det fjerne. Interessen er faktisk større for det globale enn for det lokale.

5.4 Interesse for historiens aspekter

1. Interesse for historiske aspekter (oppgave 4)

I denne oppgaven prøver jeg å få en oversikt over hvilke interesser innenfor historien elevene har. Det er tatt med 7 aspekter:

- Kriger
- Lokal historie
- Hverdagshistorie
- Hvordan land blir styrt
- Livet til kjente personer(konger, dronninger, helter osv)
- Revolusjoner
- Oppdagelser og oppfinnelser

Det var to hensyn som skulle avgjøre utformingen av de spørsmålene jeg stilte til elevene:

- De skulle representere viktige sider av det historiske stoffet
- De skulle kunne oppfattes klart av elevene

Det ble operert med 5 svarkategorier:

- Ikke interessant
- Litt interessant
- Ganske interessant
- Veldig interessant
- Svært interessant

Siden kategoriene overlapper hverandre ganske mye og kanskje er vanskelig for elevene å skille mellom(litt og ganske interessant, og veldig og svært interessant). Jeg har derfor valgt i denne analysen og operere med 3 svarkategorier.

- Gruppe 1 som består av “veldig” og “svært” interessant
- Gruppe 2 som består av “litt” og “ganske” interessant
- Negativ som består av “ikke” interessant

Jeg velger å holde guttene og jentene i hver sin tabell. Dette gir bedre oversikt.

Guttene:

Aspekter:	Negativ	Gruppe 2	Gruppe 1
Kriger	0	7	18
Lokal Historie	1	17	7
Hverdagshistorie	4	20	1
Hvordan land blir styrt	2	17	6
Livet til kjente personer	9	10	6
Revolusjoner	1	13	11
Oppdagelser og oppfinnelser	0	10	15

Det er et klart flertall gutter som har kategorisert “Kriger”, “revolusjoner” og “oppdagelser og oppfinnelser” i gruppe 1. I gruppe 2 er “hverdagshistorie”, “lokal historie” og “hvordan land blir styrt” vinnerne. “Livet til kjente personer” var alternativet som ble minst likt. “Kriger” og “oppdagelser og oppfinnelser” finner alle guttene interessante.

Tabellen viser at det generelt er stor interesse for disse aspektene av historie. De fleste velger å putte alternativene i gruppe 2 eller gruppe 1.

Jentene:

Aspekter:	Negativ	Gruppe 2	Gruppe 1
Kriger	1	11	9
Lokal Historie	1	14	5
Hverdagshistorie	5	9	6
Hvordan land blir styrt	3	15	2
Livet til kjente personer	8	7	5
Revolusjoner	6	7	5
Oppdagelser og oppfinnelser	5	10	5

Hos jentene finner vi “kriger” og “hverdagshistorie” som de mest interessante emnene i gruppe 1. I gruppe 2, hvor flesteparten av svarene har havnet, finner vi “hvordan land blir styrt”, “lokal historie” og “kriger” som de mest interessante emnene. I den siste gruppen, negativ, ligger “livet til kjente personer” og “revolusjoner” nederst.

Sammendrag og sammenligning.

Jeg finner forskjeller hos kjønnene når jeg ser på hvilke aspekter elevene velger. Ser vi bort ifra mellomstillingene viser det seg at en overvekt av gutter topper listen med “kriger” og “oppdagelser og oppfinnelser”. Resten har de puttet i mellomstillingene hvor de rangerer disse fra størst til minst “hverdagshistorie”, “lokal historie”, “hvordan land blir styrt”, “revolusjoner” og “livet til kjente personer”. Men det er også flest gutter som gir “livet til kjente personer” minst interesseverdi. Bøe og Hauge fant også i sin undersøkelse, *Ungdom og historie*, fra 1986 at gutter rangerte “oppdagelser og oppfinnelser” og “krig og kamp” høyest. (Bøe og Hauge 1986: 62) Bøe og Hauge har ikke tatt med mellomstillingene i sin tabell, derfor blir det vanskelig å si noe om dette i forhold til mine funn.

Jentene satte “kriger” og “hverdagshistorie” som mest interessante aspekter. Resten av jentene puttet sine interesser for de ulike aspektene i mellomgruppen. Her kommer “hvordan land blir styrt”, “lokal historie”, “kriger” og “oppdagelser og oppfinnelser” best ut. Nederst finner vi “livet til kjente personer”. Sammenligner jeg funnene mine med Bøe og Hauge sine, finner vi mindre likheter. Hos meg satte dem “kriger” øverst, hos Bøe og Hauge ble listen toppet med “barn og ungdom”. (Bøe og Hauge 1986: 62) Men dette kan komme av at jeg ikke hadde tatt med dette aspektet i mitt spørsmål, det kan derfor foreligge en mulighet for at “barn og ungdom” hadde kommet bedre ut enn “kriger” om dette hadde vært et alternativt aspekt. Andre forskjeller mellom min undersøkelse og Bøe og Hauge sin er at jentene i deres undersøkelse satte disse aspektene i mellomgruppen deres “oppdagelser og oppfinnelser”, “folks levekår”, “krig og kamper” og “konger og dronninger”, noe som er litt forskjellig fra mine funn. “Politisk historie” ble satt nederst i Bøe og Hauge sin undersøkelse, mens denne ble satt høyest i mellomgruppen min. Finner jentene de samme historiske aspektene som guttene interessant nå? Er det mindre forskjeller mellom kjønnene i dag? Mine funn kan tyde på det, selv om det fortsatt er noen skiller. Guttene setter fortsatt “oppdagelser og oppfinnelser”, “revolusjoner” og “kriger” høyere enn jentene, men skillet er ikke like tydelig som før. Jenter liker også emner som “hvordan land blir styrt”, “lokal historie”, “kriger” og “oppdagelser og oppfinnelser”. Forskjellen ligger i at jentene putter disse i mellomgruppen,

mens guttene er veldig tydelig på at aspektene “kriger”, “oppfinnelser og oppdagelser” og “revolusjoner” skal være plassert i gruppe 1.

I studien til Bøe fra 1996 visste det seg at når det gjaldt fortidforestillinger var flere kvinner er opptatt av de nære, omsorgfylte og personrelaterte aspektene i fortiden. Menn derimot, er mer interesserte i de områdene av fortiden knyttet til handling, makt og innflytelse. (Bøe 1996: 72)

Angvik og Borries nevner lite om kjønnsforskjeller i *Youth and history* fra 1997. Det de nevner er at det er liten forskjell mellom gutter og jenter. Men de finnes. Jenter er litt mindre interesserte i politikk og mer interesserte i religion enn gutter. Jenter liker “intimate history” mer enn gutter, men “distant history” mindre. Jenter foretrekker historiske noveller og konger og dronninger. I “real life”, finner jenter den private sfæren mer interessant, mens gutter legger mer vekt på det politiske. Jenter mer interesserte i “others” og utlendinger enn forferdelig hendelser som har skjedd i historien. (Angvik og Borries 1997: 221)

I boken *Historiedidaktik i Norden 6* fra 1996 har Magne Angvik oversatt arbeidet han gjorde i *Youth and History* til norsk. Her fant jeg en bedre oversikt (med talltabell) når det gjelder interesse for historiske aspekter enn jeg gjorde i boken *Youth and history*. Angående interessen for historiske aspekter skriver han:

“Her finner vi tydelige kjønnsforskjeller: Jentene er mer interesserte i familiehistorie og miljøhistorie enn guttene, mens de sistnevnte er langt mer interesserte enn jenter i spennende og dramatiske hendinger. Det er også betydelige forskjeller på interessen for “hverdagslivet for vanlige folk” der tallene er 34.5 mot 11.8 for henholdsvis jenter og gutter hvis vi slår sammen “mye” og “svært mye” “. (Angvik 1996??: 316)

Jan Bjarne Bøe, *Historie som identitet*, fra 1996 har kommet fram til det samme som Angvik og Borries gjorde. *“Det kom frem at i informantenens fortidforestillinger at flere kvinner er opptatt av de nære, omsorgfylte og personrelaterte aspektene i fortiden. Menn derimot er i større omfang interesserte i de områdene av fortiden knyttet til handling, makt og innflytelse”*. Bøe 1996: 72)

Både Bøe og Angvik og Borries undersøkelser er utgitt midt i 1990 – årene. Kan det være at det har skjedd noen små, men betydelige endringer i jenters interesse for historiske aspekter?

2. Oppfatningen av viktige historiske personer (oppgave 11)

Spørsmålet var: *Om du skulle nevne en person som du synes er **viktig** i historien, hvem ville du valgt og hvorfor?* Jeg ville se om elevene kunne reflektere over hvorfor enkelte personer hadde utmerket seg. Ved å gi elevene en slik oppgave gir vi dem mulighet til å velge fritt selv og deres kunnskaper kommer klarere til syne.

Det var tre jenter og to gutter som ikke svarte på oppgaven. Elevene var ganske flinke til å gi forklaring av valgene sine. Jeg velger å skille jentene og guttene for å vise til mangfoldet i svarene.

Jentene:

Viktig person:	Antall	Begrunnelse
Ikke svart	3	-
Hitler	11	Mest interessant. Drepte mange. Forandret verden. Lært mest om. Den jeg kom på først. Alle burde vite om han, sånn at historien ikke gjenntar seg. Mest kjente diktatoren. Bare så utrolig at hvordan han kunne gjøre det han gjorde! Gjorde så mye forferdelig, viktig å huske (2) Historie som innvollverer verden.
Roald Amundsen	1	Første mannen på sydpolen
Gud	1	-
Alle som ble nevnt i forrige oppgave + greske filosofer, Isaac Newton, Galileo Galilei	1	Viktige personer innen viten
Jeanne d'arc	1	Sterk kvinnelig kriger, stod for det hun syntes var riktig og det handler om sin egen etikk.
Newton, Bell og Jobs	1	Tynde kraften, kunne ikke klart oss uten telefonen og grunnla apple.
Jobs, Amundsen og Stepheny Mayer.	1	Grunnla Appel og skrev Twilight.
Svar totalt:	17	16 begrunnelser

Det er et klart flertall av jentene som mener at Hitler er en viktig person i historien. I tillegg var det mange og ulike svar på hvorfor de hadde valgt han. Kommer tilbake til dette lengre ned i oppgaven.

Guttene:

Viktig person:	Antall:	Begrunnelse:
Ikke svart	2	-
Albert Einstein	1	Smart person
Hitler	7	Spennende historie. Sentral i 2 verdenskrig (2) Vite at hans grusomheter ikke blir gjenntatt. Gal person. Verden kunne vært annerledes med han (2)
Walt Disney	1	Gjorde meg glad.
Frankenstein	1	-
Benjamin Franklin	1	Fant opp elektrisitet og letter måte å sende brev.
Vet ikke	1	-
James watt	1	Oppfinnelser innenfor elektrisitet.
Napolion	1	Tenkte på seg selv som overmenneskelig
Aleksander den store	1	-
Jimi Hendrix	1	-
Martin Luther King	1	Kjempet mot rasisme
Hitler, Napolion, Stalin, Mossolini, konger/keisere/dronninger, utforskere, vitenskapsmenn(darwin,einstein mm)	1	-
Colombus	1	-
JFK	1	Hadde kanskje ikke sittet her om det var for han.
Stalin	1	Holdt på å ødelegge verden i den kalde krigen
Leonardo da vinci	1	-
Max Manus	1	Kul fyr
Svar totalt	22	16 begrunnelser

Guttene har også valgt Hitler som den de anser som den viktigste personen. Og som hos jentene har de gitt en begrunnelse på hvorfor. I tillegg finner vi ulike personer fra forskjellige områder innen historie hos guttene. Dette vil si både innenfor fysisk, kjemi, musikk og generell historie.

Sammendrag og diskusjon.

Sammenlignet med jentene finner vi et mye større mangfold i svarene til guttene. De nevner lagt flere personer enn det jentene gjorde. I tillegg finner vi ingen kvinnelige skikkelser hos guttene, noe vi gjør hos jentene. Det kan tenkes at det er en sammenheng mellom det stoffet elevene får presentert i skolen, både i historiefaget og i andre fag. *“Det som har vært synliggjort i historiebøkene som vår “felles” kulturarv, har i store trekk vært menneskets historie. Bøkene har fokusert det som forutsettes å ha hatt størst betydning for*

samfunnsendringer. Dermed kommer kriger og økonomiske og administrative forhold i fokus. Kvinnens historie er den sosiale historien, og denne har tradisjonelt ikke vært betraktet som så interessant". (Imsen 2005: 149) I historiebøkene er det nesten bare tekst og illustrasjoner som omhandler mannlige skikkelser. (Se kapittel 4 om læreplanen, lærebøker og kjønn). Kan dette ha sammenheng med det mangfoldet vi får presentert hos guttene?

Selv om guttene valgte et større mangfold personer i svarene sine, valgte både de og jentene Hitler som den klart viktigste personen. Dette finner jeg ikke merkelig. Hitler har en sentral plass i læreboken i 9. klasse og elevene har hatt om temaet 2. verdenskrig i en lengre periode på skolen. Det blir altså fokusert mye på dette i skolen. Kan dette tenkes å være grunnen til at Hitler er nevnt av så mange? Eller kan det være at elevene(både jenter og gutter) synes at han er så viktig at alle burde lære om han? Han har tross alt hatt en sentral rolle i moderne historie. I intervjuene mine trekker ofte elevene(både guttene og jentene) frem 2. verdenskrig og Hitler når de skal gi meg eksempler på begrunnelsene sine. Dette kan tyder på at begge kjønn synes at denne delen av historien er den mest interessante.

3. Oppfatninger rundt interessen for historiske personer (oppgave 12)

Oppgave 12 er nesten identisk med oppgave 11. Istede for å se hvem elevene synes er den viktigste personen innenfor historie, valgte jeg å lage en oppgave som går på hvem de synes er mest interessant. Jeg er i tillegg interessert i å vite hvorfor de har valgt akkurat han eller henne. *Om du skulle nevne en person som du synes er **mest interessant** i historien, hvem ville du valgt og hvorfor?*

Jeg valgte å kjøre nesten to helt identiske oppgaver fordi jeg ville se om de kunne skille mellom begrepene viktig og interessant. Jeg velger å bruke samme framgangsmåte som i forrige oppgave, skille jentene og guttene og komme med en sammenfatning i slutten.

Jentene syntes disse personene var interessante og begrunnet det med:

Interessant person:	Antall:	Begrunnelse:
Ikke svart	3	-
Hitler	10	Mest omtalte diktatoren. Psyriske problemer og dramatisk historie Lært mye om han på skolen og hjemme + han hadde et speilt liv og meninger osv. Hans tankemåte og synspunkt annerledes enn vi tenker + at han gjorde slik han gjorde. Han har hatt en interessant historie.

		Oppførte seg rart. Forandret verden. Syk person.
Dronning Victoria	1	Virker som en interessant dame.
Jeanne d'arc, vikingene og hitler	1	Vikingene en viktig del av Norgeshistorien
Tut – Ank – Amone	1	Interesserer meg for oldtidens egypt og siden han døde uten arv.
Læreren	1	-
Vet ikke	2	Så mange å velge mellom
Kleopatra	1	Hun var mystisk
Jeanne d'arc	1	Sterk kvinnelig kriger, stod for det hun syntes var riktig og det handler om sin egen etikk.
Svar totalt	16	14 begrunnelser

Tre elever svarte ikke på oppgaven og to elever visste ikke hva de skulle svare. Som i oppgave 11 finner vi en overvekt av jenter som som velger Hitler. Og flesteparten kunne begrunne hvorfor. De jentene som hadde valgt andre personer kunne også begrunne hvorfor de hadde valgt akkurat den personen. Forskjellen fra oppgave 11 var at flere av jentene valgte kvinnerlige skikkelser.

Guttene syntes at disse personene var interessante og begrunnet det med:

Interessant person:	Antall:	Begrunnelse:
Ikke svart	5	-
Hitler	6	Stor innflytelse på verden. Rar person. Spennende person (4)
Stalin	1	Hatt lite om, drepte mange
Vet ikke	3	-
Roald Amundsen	2	-
Albert Einstein	1	Funnet opp viktige oppfinnelser og hatt en spesiell bakgrunn.
Isaac Newton	1	Oppdagelser innen fysikk.
Napolion	1	Livet hans.
Aleksander den store, Cæsar, Gengis khan og Hitler	1	-
Aleksander den store	1	Erobret mye.
Curt Cobain	1	-
Einstein og Darwin	1	Viktig viten
Leonardo da Vinci	1	-
Svar totalt	17	13 begrunnelser

Det var langt færre gutter som hadde svart på denne oppgaven. Fem gutter svarte ikke på oppgaven og tre visste ikke hva de skulle svare. Igjen var det et flertall av elever som valgte Hitler og begrunne hvorfor. De nevnte ingen kvinnelige skikkelser. Begrunnelsen deres var korte og gav ikke svar på spørsmålet i alle tilfeller.

Sammendrag og sammenligning.

Som i oppgave 11 valgte guttene flere forskjellige personer innenfor forskjellige grener, som f.eks. musikk og naturfag. Uten at jeg vet hvorfor og kan trekke noen presise konklusjoner kan grunnene være at guttene får presentert stoff om mannlige skikkelser i skolen mye mer enn kvinnelige skikkelser og derfor identifisere seg lettere med disse. Det kan også være at de husker flere skikkelser fra fagene som de selv har stor interesse for.

Men i forskjell fra oppgave 11 valgte flere jenter å svare kvinnelige skikkelser i denne oppgaven. Hos guttene var det ikke noe forskjell. Vi kan ikke være sikker på hva grunnen er siden vi har så lite material, men det er tydelig at guttene ikke setter kvinnelige skikkelser høyt.

Jentene skilte også mye mer mellom viktige personer og interessante personer. I oppgave 11 var begrunnelsen til svarene mer i nytteverdi enn interesse, mens i oppgave 12 begrunner de svarene mer i en interessereverdi. De snakker om den enkelte person som interessant og ikke som noe verden burde vite. Guttene fokuserer også på nytteverdien i oppgave 11, men ikke like mye som jentene. De har i noen tilfeller valgt personer fordi de syntes at de var smart, kul eller gal. Men i oppgave 12 er det et overtall som forteller hvor spennende/interessante de mener den personen er. Hva er det så gjør Hitler så viktig og interessant for jentene? De setter han høyt i både oppgave 11 og oppgave 12. Kan det være at de både finner han interessant og viktig i form av grusomhetene han har forårsaket? Lærerne jeg intervjuet mente at jentene var mer nyskjerrige å få svar på hvordan forferdelige hendelser kunne finne sted, mens guttene var mer interesserte i teknologi. Kan dette være grunnen til at jentene fokuserer så mye på Hitler i disse to oppgavene(11 og 12)?

Har ikke funnet annen litteratur eller forskning på området.

4. Interesse for historiske oppfinnelser (oppgave 14)

I oppgave 14 ville jeg vite litt mer om elevenes tanker om hva som var de viktigste oppfinnelsene. *Om du skulle nevne en eller flere oppfinnelser. Hvilke hadde du valgt og*

hvorfor? Grunnen til at jeg valgte å lage en slik oppgave var fordi jeg ville vite hvilke tanker de hadde om oppfinnelser, hvor langt tilbake i tid de kom til å gå og om guttene og jentene la vekt på forskjellige oppfinnelser.

Jeg fikk mange forskjellige svar og jeg fikk ikke bare et svar hos alle. Jeg har derfor valgt å skrive inn svarene jeg fikk hos den enkelte elev med begrunnelse fordi dette gir et bedre bilde over hva de har tenkt. Holder fremdeles guttene og jentene avskilt.

Svarene jeg fikk av jentene:

Oppfinnelser:	Antall:	Begrunnelse:
Ikke svart	2	-
Hjulet	3	Genialt.
Vet ikke	1	-
Alle nevnt ovenfor + datamaskinen, bil og kakulator	1	-
Internett, tv, bil/buss	1	Brukes i hverdagen min
Pc, tv, klokke	1	-
Bil	1	-
Båt	1	-
Internett	2	Liker internett World changing
Telefon og internett	2	Stadig under utvikling Viktigst
Transport, Tlf og internett	1	Kunne ikke levd uten
Hjulet og internett	1	Er lat og trenger å ha kontakt med omverden.
Ostehøvelen	1	Norsk oppfinnelse
Hest og kjerre	1	Fremkomstmiddel
Elektisitet og evolusjonen	1	-
Svar totalt:	17	10 begrunnelser

Det var to jenter som ikke svarte på oppgaven og en som ikke visste hva hun skulle svare. De fleste svarte oppfinnelser som de bruker i dag og begrunnelsen stemmer med dette. Mange begrunner svaret med at det er “world changing” eller at “de ikke kunne levd uten denne oppfinnelsen”. Mange av dem har kanskje ikke tenkt på at tidligere oppfinnelser også var “world changing” og at folk en gang i tiden klarte seg uten disse oppfinnelsene som vi har i dag. Dette ser vi spor av i 5.5 oppfatninger av tidsdimensjonene. (se side 69)

Guttene har valgt disse oppfinnelsene og grunnene:

Oppfinnelser:	Antall:	Begrunnelse:
Ikke svart	4	-

Playstation 3	1	Gode minner
Fly	1	-
Tv, Kamera og data	1	Ting jeg bruker mest
Elektrisitet	3	Hadde ikke hatt strøm uten elektrisitet.
Internett og transport	1	Ting jeg bruker mest
Tv og elektrisitet	1	Viktig
Pizzaskjærer	1	Nyttig
Mange oppfinnelser og velge mellom, klarer ikke velge en	1	-
Bil og telefonen	1	Viktig
Lyspæren, bil og data	1	Nyttig
Internett	1	Nyttig
Telefon og internett	1	Ting jeg bruker mest
Telefon, symaskin og hjulet	1	Spennende
Data	1	Viktig
Bil	2	Nyttig
Klær og våpen	1	Ikke fryse og beskytte meg
Hjulet	1	-
Klokken	1	Den er kul
Svar totalt	20	15 begrunnelser

Det var fire gutter som ikke svarte på oppgaven og en som ikke klarte å velge en spesiell oppfinnelse. Guttene var veldig opptatt av oppfinnelser som finnes i dag og som de bruker i det daglige livet sitt. De hadde korte begrunnelser på hvorfor de hadde valgt disse, men svarene var for det meste at de var viktige eller nyttige for dem(nytteverdi).

Sammendrag og diskusjon.

Både jentene og guttene legger vekt på oppfinnelser som finnes og brukes i dag, guttene i større grad. De legger ingenting eller liten vekt på oppfinnelser som har forandret hverdagen til folk som levde før. Kan dette henge sammen med at de har vanskelig med å sett seg inn i fortidens levekår? (se side 69)

Både guttene og jentene nevner dagensteknologi som f eks mobil, internett, forskjellige fremkomstmiddler og tv som viktige oppfinnelser. Begge kjønn begrunner også svarene sine i nytteverdi. Det er flere gutter enn jenter som legger vekt på dagensteknologi. Noen jenter har valgt oppfinnelser som de svarte på i forrige spørsmål, hvor de skulle plassere 5 oppfinnelser i riktig rekkefølge. Kan dette hatt noe å si for svarene deres i denne oppgaven?

Det finnes få forskjeller mellom gutter og jenter i denne oppgaven. Det var forventet at guttene skulle trekke inn mye av dagens teknologi, men jeg hadde forventet flere eksempler

på eldre oppfinnelser siden det har visst seg at guttene er interesserte i oppfinnelser både i min undersøkelse og i tidligere forskning og litteratur. Da har det seg kanskje slik at gutter liker å lære om oppfinnelser, men at de anser teknologien vi har i dag som den viktigste?

5. Historiske aspekter elevene kunne tenke seg å lære mer om (oppgave18)

I denne oppgaven har jeg bedt elevene om å velge noen temaer som de kunne tenke seg å lært mer om. Jeg har tatt utgangspunkt i temaer som de har, har hatt og som de ikke har noe særlig om i skolen. *Om du fikk velge noe ekstra som skulle inn i lærerbøkene, hva ville du valgt? (kan krysse av i flere ruter). Hvorfor valgte du det/disse?*

De fikk valgene mellom 7 temaer og et åpent alternativ hvor de kunne nevne tema selv:

- Mer om vikingtiden
- Flere kriger rundt i verden
- Om kvinner og deres liv
- Mer om epidemier og syke
- Flere oppfinnelser og nyere teknologi
- Mer norsk historie
- Lokal historie- slektshistorie
- Andre emner

De kunne velge flere alternativer. Jeg valgte å sette guttene og jentene samlet.

Elevene svarte følgende på hva de kunne tenke seg å putte inn i lærerbøkene:

Tema:	Jenter:	Gutter:
Mer om vikingtiden:	5	15
Flere kriger rundt i verden:	9	13
Om kvinner og deres liv:	10	3
Mer om epidemier og syke:	9	11
Flere oppfinnelser og nyere teknologi:	4	20
Mer norsk historie:	4	3
Lokal historie – slektshistorie:	4	10
Andre emner:	3	7
Svar totalt:	48	82

Det var to gutter og en jente som ikke svarte på oppgaven. Guttene svarte på flere temaer enn det jentene gjorde. Uten å si for sikkert, vil den mest logiske slutningen være at guttene fant flere emner interessante enn det jentene gjorde. Guttene var veldig interesserte i å lære mer

om “flere oppfinnelser og nyere teknologi”, “vikingtiden”, “flere kriger”, “epidemier og syke” og “lokal historie – slektshistorie”. De valgte i tillegg å sette kryss på “andre emner”. Jentene ville lære mer om “kvinner og deres liv”, “epidemier og syke” og “flere kriger”. Guttene på sin side var veldig lite opptatt av å lære om “kvinner og deres liv” og “mer norsk historie”. Jentene var minst interesserte i å lære om mer “norske historie”, “lokal historie – slektshistorie” og “flere oppfinnelser og nyere teknologi”.

Det var bare en jente som svarte på hvilke annet emne hun kunne tenke seg å lære mer om, det gjaldt Midtøsten. De andre to svarte ikke. Av de sju guttene som valgte kategorien om andre emner var det ingen som svarte hvilke emner som ikke var nevnt.

Elevene skulle også svare på hvorfor de hadde valgt de forskjellige kategoriene. Jeg fikk mange ulike svar, som jeg velger å sett inn i tre kategorier:

- For lite om/vil lære mer om.
- Interessant, spennende og morsomt.
- Nyttig.

Hvorfor de ulike kategoriene ble valgt ble begrunnet med:

Begrunnelse:	Jenter:	Gutter:
For lite om/vil lære mer om:	2	6
Interessant, spennende og morsomt:	10	9
Nyttig:	2	3
Vet ikke:	1	2
Ikke svart:	6	4
Svar totalt:	14	18

Både guttene og jentene oppgir at de valgte emnene sine utfra hva som interesserte dem og de syntes var spennende. Dette forteller hvorfor mange har svart at de lærer for lite om eller vil lære mer om disse kategoriene. Det var få elever(både gutter og jenter) som svarte at de så nytteverdien i dette.

Sammendrag og sammenligning.

Sammenligner vi svarene fra denne oppgaven og svarene vi fikk i oppgaven(oppgave 4) øverst i denne analysen finner vi noen likheter og noen forskjeller. Blant guttene er det få endringer i svarene. “Oppfinnelser” og “kriger” er satt høyt i begge oppgavene. I oppgave 18 velger de også å sette “vikingtiden” høyt. Denne kategorien finner vi ikke i oppgave 4, derfor

kan vi ikke sammenligne disse, bare påpeke at dette er et tema som guttene synes er spennende og interessant. Vikingtiden er blodig og voldelig og den fant sted i Norden. Kan dette være grunnen til at guttene synes dette er et interessant tema? Jentene syntes ikke dette var et like interessant tema.

Jentene setter “kvinner og deres liv” høyest etterfulgt av “kriger” og “epidemier og syke”. Sammenligner vi oppgave 4 og oppgave 18 ser vi likheter i valget av “kriger”. Jentene setter “kriger” høyt i begge oppgavene. I oppgave 18 valgte jeg noen andre emner enn i oppgave 4. Jentene viser stor interesse for to av dem, “kvinner og deres liv” og “epidemier og syke”. Men slår vi disse to emnene under “hverdagshistorie”(brukt i oppgave 4), kommer de like godt ut som i oppgave 4, hvor jentene annså “kriger” og “hverdagshistorie” som de mest spennende og interessante.

Et annet moment som er viktig å merke seg er hvor mange gutter og jenter som har svart totalt på hvilke historiske aspekter de kunne tenke seg å lære mer om. Forskjellen er stor. (se tabell side 66) Langt flere gutter har valgt å svare på flere alternativer enn jentene. Kan dette indikere at guttene finner historie mye mer interessant enn det jentene gjør? Eller kan det tenke seg at jentene bare krysset av alternativene de satt aller høyest? Uansett hva som ligger bak dette tallgrunnlaget, vil jeg påstå at dette indikerer at guttene finner historie mer interessant enn jentene.

5.5 Oppfatninger av historiens tidsdimensjoner.

Er dette en oppgave som elever på ungdomskolen kan svare på? Vi har alle en oppfatning av hva fortiden er, og hvordan utviklingen har gått, men denne oppfatningen kan variere svært mye. Noen vil basere oppfatningen sin på “synsinger”, mens andre på en bevisstkunnskapsmengde.

Uansett hvilken oppfatning man har og grunnlaget for den, vil den få betydning på synet om hvordan fremtiden vil utvikle seg og hvordan man ser seg selv som aktør i samfunnsutviklingen.

Tidsdimensjonene fortid – nåtid – fremtid er vanskelig å forklare, og se sammenhengen mellom. Det forutsetter at eleven må ha bestemte faktiske kunnskaper om fortiden. (Lund 2009: 24)

Det viste seg å stemme at det var vanskelig å kunne forklare og se sammenhengen mellom disse tre tidsdimensjonene for elevene i min undersøkelse.

1. Sammenhengen mellom fortid – nåtid og fremtid. Hvordan forklare den? (Oppgave 6)

Oppgaven skulle fortelle meg hvordan elevene tenker om fortiden, nåtiden og fremtiden. Om de forstår at det er en sammenheng mellom dem og hvordan de vil forklare dette. *Ser du en sammenheng mellom fortid – nåtid – fremtid? I såfall hvordan vil du forklare den?* Jeg holder jentene og guttene avskilt slik at det blir bedre oversikt.

Jentene:

Ja: 2	Nei: 14	Inne på noe: 4
-------	---------	----------------

Ulike forklaringer:

- Revolusjoner gjør landet bedre for innbyggerne og oppfinnelser(eks telefonen) er nå mobil og kan sikkert enda forbedres (1)
- Vi hører om hvordan verden var før, så kan vi prøve å ikke gjøre de samme feilene...men så skjer det ofte at historien gjentar seg (1)
- Lærer i fortiden hva som kan gjøre anderledes i fremtiden (1)

- Fortiden lærer vi av, nåtiden kan vi gjøre rett/galt av og fremtiden lærer vi hva som var/er rett/galt (1)
- Det som har skjedd forklarer hvorfor verden er som den er i dag (1)
- Hva man gjorde i fortiden, kan forbedres i nåtiden og gjøre fremtiden bedre (1)

Gutter:

Ja: 1	Nei: 20	Inne på noe: 4
-------	---------	----------------

Ulike forklaringer:

- Forbedringer (1)
- Alt blir nyere og mer moderne (1)
- Mye av det som er i dag ble laget først for lenge siden og har deretter blitt utviklet (1)
- Viktig at vi blir et bedre samfunn med mer rettferdighet og likestilling. Vi må lære av våre feil og ta det med i framtiden (1)
- Norge: fattig bondeland – krigen kom – den var over, vi fikk hjelp av usa(marshallplanen) – vi bygger opp landet igjen og finner olje – pumper fortsatt olje – herfra kan det bare gå nedover(oljen) (1)
- Finner nye måter å leve på og vi blir mer intelligente (1)

Sammendrag og sammenligning

Erik Lund har i boken sin, *Historiedidaktikk*, fra 2009 skilt mellom historiebevissthet og historieløshet. Hvor historiebevissthet forutsetter at eleven må ha faktiske kunnskaper om fortiden og at slik kunnskap skal være en felles referanseramme mellom generasjoner, skape samhörighet og en felles identitet. Begrepet bærer i seg også mer vage forventninger om at historiske kunnskaper skal bety noe for holdninger og handlinger i nåtiden. Mens historieløshet beskrives som dagen i dag er eneste virkelighet. (Lund 2009: 34) Det blir derfor viktig for historiefaget å vise at vi alltid er underveis fra noe til noe annet.

I boken til Jan Bjarne Bøe fra 1996, *Historie som identitet*, viste hans kvalitative delundersøkelsen at lærerstudentene var tvetydige om historiens gang. Jeg har hentet en sammenfatning av funnene til Bøe i Ketil Knutsen sin bok, *Historier ungdom lever*, fra 2006.

“De mente at den har en mening, men samtidig at den gjentar seg eller at ting endrer seg bestandig. Videre mente de fleste at historie er bakgrunn for nåtiden og kan forklare nåtidens

problemer, samtidig som den representerer personlige og eksistensielle verdier. De mener f
eks at nasjonen er rammen rundt det aktive demokratiet, mens Europa spiller en begrenset
rolle i demokratiutviklingen. For dem var demokratiet verdifullt. De mente også at de
viktigste drivkreftene i samfunnsutviklingen er materielle (tekniske, økonomiske og sosiale
forhold), og at Norge på den bakgrunnen er i en positiv utvikling, Europa i en uheldig
utvikling, mens u – land var de pessimistiske på vegne av.” (Knutsen 2006: 17)

Selv om denne delundersøkelsen er gjort på lærerstudenter, viser den tankene og meningene rundt tidsdimensjonene til lærerstudentene, og den viser hvor vanskelig tidsdimensjonene er å forklare.

Det var et fåtall elever som klarte å svare på denne oppgaven. Bare en gutt og to jenter. Tilsammen var det åtte elever (både gutter og jenter) som var inne på noe, men som ikke helt hadde skjønnet hvordan disse elementene hørte sammen. Resten klarte ikke svare eller svarte ikke i det hele tatt. Oppgaven viser at elevene (både jenter og gutter) ikke er flinke til å se sammenhengene mellom det som har vært, er og skal bli. De henger seg veldig mye opp i hva som har vært og det som skjer nå. Få trakk inn hvordan fortiden og nåtiden kan prege fremtiden. Det er vanskelig å komme med et svar på hvorfor, grunnene kan være mange. Det er kanskje ikke blitt lagt nok vekt på forholdet mellom tidsdimensjonene i skolen eller elevene er ikke modne nok til å se en slik sammenheng. Slik sett kan man trekke konklusjonen at begge kjønn er preget av begrepet som Erik Lund kaller historieløshet. Tallmaterialet er så likt mellom kjønnene at jeg vil påstå at det ikke forligger noen forskjeller mellom gutter og jenter når det kommer til oppfatninger av historiens tidsdimensjoner.

5.6 Oppfatninger av skolens historieundervisning

1. Oppfatning av viktigheten for historie i skolen (Oppgave 5)

I denne oppgaven spurte jeg elevene: *Hvorfor tror/mener du det er så viktig med historie i skolen?* Jeg ville ha svar på hvordan elevene oppfattet historie i skolen. Hva mener de egentlig om faget? Finner vi forskjeller mellom gutter og jenter? Har de fokus på forskjellige verdier?

Jeg fikk 44 svar totalt i denne oppgaven. Det var en jente som valgte å ikke svare. Jeg valgte å behandle guttene og jentene avskilt. Jeg mer dette gir en bedre oversikt. Det kom mange og forskjellige svar, derfor har jeg samlet noen av svarene i kategorier som er like.

Jentene:

- Ikke svart (1)
- Vite hvordan verden/samfunnet er bygd opp (3)
- For å vite hva som skjedde, hvorfor og hvordan det skjedde og hvem det skjedde med (7)
- For at historien ikke skal gjennta seg (4)
- For å lære om fortiden til våre forfedre (2)
- Fortiden og hvordan verden har utviklet seg (3)

Det var bare en jente som ikke svarte på oppgaven. Selv om dette er tilfelle har ikke jentene gitt så mange forskjellige begrunnelser på hvorfor det er viktig med historie i skolen, svarene er nokså like. Alle fokuserer på hva som har skjedd i historien og at vi må lære av den. De mener at historie er en kunnskapskilde som vi har bruk for, antaklig for at historien ikke skal gjennta seg. De ser nytteverdien i faget, ikke interesser verdien.

Guttene:

- Ikke svart (0)
- For å lære om ting som har skjedd (4)
- Mener ikke det er viktig i det hele tatt (1)
- Vet ikke (1)
- Viktig å vite hvordan vi havnet her og hvorfor ting er slik de er i verden (3)
- Ser ikke hvorfor det er så viktig, men det gjør meg ingenting (1)

- Forstå bedre (1)
- Forhindre at ting skjer igjen (6)
- På ingen måte viktig, men er jo en del av samfunnet (1)
- For å lære hvordan folk levde på den tiden (1)
- Da får man vite hvordan det var før i tiden og hvordan verden har utviklet seg gjennom krig, revolusjoner, oppdagelser og oppfinnelser osv (1)
- Viktig å lære om sitt land og sin historie (1)
- Det har jeg ikke påstått (1)
- Lære om hvilke store ting som har skjedd før vår levetid og i vår levetid + viktig kunnskap man kan dele med andre (1)
- For å vite hva eldre har vært igjennom og ideer bak feks pc eller tog (1)
- Da ser folk hva man har gjort feil og galt (1)

Alle guttene svarte på oppgaven, men det var noen som ikke visste hvorfor, ikke så meningen i dette og kom med ironiske svar. Guttene ser også nytteverdien i faget slik som jentene. I tillegg er noen opptatt av kunnskapen de tilegner seg i faget og mener dette er god viten å ha.

Sammendrag og sammenligning.

Både guttene og jentene oppgir begrunnelsen sin i nytteverdi. Det som er interessant er at det er flere gutter som mener at faget ikke er viktig. Hva kan dette komme av? Er guttene mer ærlig enn jentene? Eller ser jentene viktigheten i faget og forholder seg lettere til dette enn guttene? Det er flere jenter enn gutter som har sagt at de ikke liker historie (se analysen 5.1). Da skulle man tro at jentene ikke anså faget så viktig som de har uttrykt i svarene sine.

Bøe og Hauge(1986) har hatt et lignende spørsmål i sin undersøkelse. Spørsmålet deres var; *“hvorfor tror du at skolen underviser i historie? Skriv grunnene her.* (Bøe og Hauge 1986: vedlegg II side 6) De samlet svarene i fem kategorier og så på ordlyden og frekvensen av hvert svar. (Bøe og Hauge 1986: 109) Bøe og Hauge sier at de har vært tilbakeholdne med å tolke svarene, begrunnet den store spredningen.

De fleste svarene Bøe og Hauge fikk er uspesifiserte kunnskapsmål som brukes på de fleste fag, dels uforpliktende “pliktsvar” av typen “for å lære av tidligere erfaring”. Bare noen få svar viser at elevene ser historieundervisningen som en innføring i den kollektive fortid: svarene er først og fremst “tekniske” som har med eksamen og skolens plikter å gjøre. (Bøe og Hauge 1986: 122) *“Elevene synes at historie er et interessant fag samtidig som de har*

store vansker med å si hva det er med historie som gjør det til et vanskelig fag” (Bøe og Hauge 1986: 123) Det blir ikke nevnt noe om forskjeller mellom kjønn hos Bøe og Hauge under dette spørsmålet. Det blir derfor vanskelig å gjøre en sammenligning.

2. Hva huskes best fra historietimene og hvorfor? (oppgave 8)

I denne oppgaven var jeg interessert i å se hva elevene valgte når de tenkte tilbake på sine tidligere undervisningstimer. Hva husket de best fra historietimene sine og hvorfor akkurat dette? Jeg ville se om det fantes store forskjeller i utvalget til kjønnene. Spørsmålet var: *Hva husker du best fra historietimene på skolen? Hvorfor husker du akkurat dette?*

En jente og to gutter svarte ikke på første delen av oppgaven.

Oversikten over svarene til jentene:

- Var spennende, men ble kjedelig av for mye teori (1)
- Svartedauen (1)
- 2 verdenskrig (5)
- Hitler (1)
- 1 og 2 verdenskrig (2)
- Følger ikke med (1)
- Ingenting (1)
- Renesanssen (1)
- Borgerkrigen i Rwanda, Midtøstenkonflikten, kalde krigen, økonomi og Norge i dag (1)
- Filmen “The wave”, Franske og industrielle revolusjonen (1)
- Kriger, revolusjoner og vikingtiden (1)
- Historier om de gamle helgene i kristendommen og den franske revolusjonen (1)
- Kriger (2)

Av de 19 svarene jeg fikk var det 14 som svarte på hvorfor de hadde valgt disse emnene:

- Interessant (svartedauen, 2 verdenskrig, kalde krigen) (4)
- Spennende (2 verdenskrig, renesanssen, “kriger, revolusjoner og vikingtiden” (3)
- Mye vekt på emnet (1 og 2 verdenskrig) (3)
- Liker det (2. verdenskrig) (1)
- Så film om emnene (1 og 2 verdenskrig) (1)

- Husker mest fra og satte mest preg på meg (om krig) (1)
- Hatt stor innlevring i det (om krig) (1)

Jentene husker tema som omhandler både moderne og eldre historie. Temaene fra eldre historie må de ha hatt i andre fag eller tidligere på barneskolen, siden lærebøkene deres på ungdomskolen fokuserer på moderne historie. De begrunnet svarene sine på hvorfor de hadde nevnt akkurat disse emnene ved å svare at de var mest interessant eller at de hadde hatt mye om emnet og derfor husket det godt. Dette viser seg også når vi ser på temaene jentene valgte. De velger emner som handler om kriger, revolusjoner og konflikter. Emner som svartedauen, renesanssen og historier om de gamle helgene i kristendommen har de ikke hatt om på ungdomskolen, det kommer værtfall ikke frem i lærebøkene eller lærerplanen. (se kapittel 4) Dette må derfor være emner som de har hatt om på barneskolen når eldre historie stod i fokus. Det kan også tenke seg at de har hatt om helgner i kristendommen under faget religion. Det er veldig interessant å merke seg at jentene husker disse emnene best. Kan det da tenke seg at dette er emner som de synes er interessante og derfor husker de best?

Oversikt over svarene til guttene:

- Ikke svart (2)
- 2 verdenskrig (4)
- Engelske revolusjonen og kriger (1)
- Vet ikke (3)
- 1 og 2 verdenskrig (1)
- Kalde krigen (1)
- Vikingene (1)
- Industrielle revolusjonen (1)
- Datoer som henger sammen med historiske hendelser (1)
- Kriger (2)
- 1 og 2 verdenskrig, kalde krigen og cubakrisen (1)
- 1 og 2 verdenskrig, kalde krigen og vietnamkrigen (1)
- Verdenskriger, mellomkrigstiden og andre kriger (1)
- Situasjonen i Rwanda, 2 verdenskrig og kalde krigen (1)
- 1 og 2 verdenskrig, USA, Russland og England under 2 verdenskrig (1)
- Når hele klassen satt i en ring og læreren leste (1)
- Husker bare småting (1)

Listen viser tydelig at moderne historie er det som blir husket best, hvor 1.- og 2. verdenskrig og den kalde krigen topper listen. Grunnene til dette vises godt i andre delen av oppgaven, hvor de får beskjed om å oppgi hvorfor de husker disse elementene fra historietimene. “Kort tid siden vi hadde om emnet”(1), “hatt mest om” (3), og “læreren sa ordet mye”(1). Andre grunner som er nevnt er “interessant og spennende” (7), “blir igjen i hode” (1), “lett å huske” (1), “viktige hendelser” (1) og “så film om det” (1). Interesseverdien er den største grunnen til at de husker disse spesifikke emnene fra historietimene, deretter kommer tidspunktet fra når de hadde om emnene. I tillegg til dette gjenspeiler emnene seg med temaene i lærebøkene deres, kosmos 9 og 10, hvor moderne historie fra 1900 – tallet til i dag er i fokus, spesielt 1.- og 2. verdenskrig og den kalde krigen. Kan dette ha noen sammenheng?

Sammendrag og sammenligning.

Både guttene og jentene valgte flest emner fra moderne historie. Men det var flere jenter som svarte at de husket emner som er knyttet til eldre historie. Guttene valgte nesten bare emner som omhandlet krig eller revolusjoner, det samme gjorde jentene.

Marianne Poulsen har i undersøkelsen sin, *Historiebevidstheder*, fra 1999 i en 8. klasse funnet dette; Når det kom til hva de husket best og gjorde mest inntrykk på dem kom to historiske emner opp; 2. verdenskrig og steinalderen. Det var kjønnsbestemt hvem som nevnte hva.

“kun drenger nævnte 2. verdenskrig, mens både drenger og piger nævnte steinalderen, dog flest piger. 2. verdenskrig havde været et spændende emne, mente mange drenger”. “Stefan mente at det havde været godt at lære hvordan ”de havde det dernede i 2. verdenskrig og hvordan tyskerne overtog de fleste af landene”.(Poulsen 1999: 161) I Poulsen sine intervju nevnte ingen av jentene 2. verdenskrig, kun guttene. I min undersøkelse nevner jentene både 2. verdenskrig og andre kriger. Kan denne forandringen skyldes en mer interessant undervisning eller mer interessante historiebøker i form av tekst og bilder? Er interesser for historiske aspekter blant kjønnene blitt mindre tydelige enn før?

Begge kjønn begrunnet svarene sine i interesser verdi og deretter at de nettopp hadde hatt om disse emnene. Guttene nevner at dette er emner som også er lette å huske eller som setter seg i hode og blir der. Kan dette ha noe med at de finner emnene ekstra interessante? Kan ikke si at jeg finner noen forskjeller mellom gutter og jenter i denne oppgaven. Begge legger stor vekt på kriger, konflikter og revolusjoner og flesteparten begrunner svarene sine i interesseverdi.

3. Kvinnelige og mannlige lærere(oppgave 9).

Oppgaven gikk ut på at elevene skulle fortelle om de hadde hatt både kvinnerlige og mannlige lærere i historie på skolen. Hvem de syntes gjorde den beste jobben, og hvorfor de mente dette. *Har du hatt både kvinnelige og mannlige lærere i historie? Hvem synes du har vært den flinkeste til å gjøre historie interessant? Hvorfor akkurat han eller henne?* Jeg ville se om jentene valgte kvinnerlige lærere og guttene den mannlige læreren, eller om dette ikke hadde noe å si overhode.

Jentene hadde denne fordelingen av lærere:

Bare mannlige: 7	Bare kvinnelige: 2	Begge kjønn: 8	Ingen svar: 3
------------------	--------------------	----------------	---------------

Det var et flertall av jenter som hadde hatt bare mannlige lærere og lærere av begge kjønn. Jeg spurte dem også om de likte det ene kjønn bedre enn det andre og fikk følgende svar:

Har ikke noe å si: 6	Kvinnlige: 4	Mannlige: 5	Ikke svart: 5
----------------------	--------------	-------------	---------------

Jentene hadde ingen klare preferanser med henhold til kvinnelige og mannlige lærere. Noen av svarene jeg fikk over hvorfor de syntes dette var:

Har ikke noe å si:

- Stoffet like kjedelig uansett, men det kommer an på tema/emne (1)
- Like flinke (3)
- Viktigere hvor flink man er til å lære bort (1)
- Likte henne best, men det kommer an på personen og ikke på kjønn (1)

Kvinnelige:

- Har mer innlevelse (2)
- Hun gjorde det mer spennende, han elsket teori (1)
- Fikk velge fremgangsmåte selv av den kvinnelige (1)

Mannlige:

- En mannlig lærer(Tom) gjorde det interessant, hadde gode læringsmåter, var engasjert og blid (1)

- Flink å lære bort og forklare vanskelige begreper(hun nevnte også en bestemt lærer, kay) (1)
- Veldig flink lærer (1)
- Flink til å få meg til å forstå (1)

Det det kommer an på er hvor flink læreren er til å lære bort ved å engasjere, leve seg inn og forklare vanskelige begreper og sammenhenger, ikke kjønn. Selv om det er noen som synes at den mannlige har vært flinkere enn den kvinnelige, eller kvinnelige flinkere enn den mannlige, så kommer det an på hva eleven ser etter hos læreren og lærerens evner til å lære bort.

Guttene hadde denne fordelingen av lærere:

Bare mannlige: 5	Bare kvinnelige: 7	Begge: 6	Ingen svar: 7
------------------	--------------------	----------	---------------

Det var veldig mange gutter som ikke svarte på oppgaven, ellers var fordelingen ganske jevn. Hvilke av lærerne de syntes var den flinkeste:

Har ikke noe å si: 4	Kvinnelige: 5	Mannlige: 4	Ikke svart: 12
----------------------	---------------	-------------	----------------

Blir veldig vanskelig å trekke noen slutninger når tolv gutter valgte å ikke svare på oppgaven. Ellers var det ganske jevnt i fordelingen. Jeg gav også elevene muligheten til å si hvorfor de hadde valgt som de gjorde.

Har ikke noe å si:

- Kommer an på hvordan de underviser (1)
- Like flinke (1)
- Så lenge de kan emnet har det ikke noe å si (1)

Kvinnelige:

- De lever seg mer inn (1)
- Ønsker meg en kvinnelig lærer, siden jeg bare har hatt mannlige før (1)
- De vet mest (1)
- Flinkere og artigere å høre på (1)

Mannlige:

- Spesielt en mannlig lærer jeg har er flink å lese og lære bort. Klassen ødelegger. (1)
- Engasjerte (1)
- Mer erfaring enn kvinnen (1)
- Han var best å forklare, kvinnemennesket er kjedelig (1)

Ikke svart:

- Kan ikke uttale meg når jeg bare har hatt kvinnelige lærere (1)

I forhold til jentene, hvor flestparten svarte at kjønn på læreren ikke hadde noe å si, svarte guttene at de likte den kvinnelige læreren best. Men tabellen til guttene viser at det er tett mellom svarkategoriene og derfor blir det vanskelig å trekke en bastant konklusjon. Det virker som om kjønn ikke har noe å si når det kommer til læring og interesse, ifølge elevene (begge kjønn). De er mer opptatte av at læreren skal formidle på en spennende og engasjerende måte, samtidig som han/hun skal være flink til å lære bort igjennom å forklare vanskelige begreper og hendelser.

Har ikke funnet noen tidligere forskning eller litteratur på dette området. Har derfor heller ikke noe å sammenligne svarene mine med.

4. Begrunnelse for interesse for historiefaget (oppgave 17)

I denne oppgaven får elevene beskjed om å vise hvordan de ser på skolefaget historie i forhold til deres interesse i faget.

Jeg kom med fire påstander, hvor de skulle svar om de var enig eller uenig. Påstanden e var; Historie er:

- Unyttig?
- Kjedelig?
- Vanskelig?
- Uinteressant?

Om de var enige i noen av påstandene skulle de fortelle hva som kunne endres for at de skulle bli uenige, altså hva skulle til for at historie skulle bli nyttig, morsomt, lett og interessant.

Da jeg fikk svarene tilbake var det mange som ikke hadde svart enig/uenig på alle påstandene. Det kom svar som “vet ikke”, “begge” og “det kommer an på”. Derfor har jeg valgt å lage en egen kolonne i tabellen for de usikre.

Interessen for historiefaget hos jentene:

Historie er:	Uenig:	Enig:	Usikker:
Unyttig?	17	0	0
Kjedelig?	7	4	6
Vanskelig?	7	6	4
Uinteressant?	12	2	3

Det var tre jenter som ikke svarte på oppgaven. Alle jentene som svarte, var uenig i at historiefaget var unyttig. Dette stemmer overens med svarene jeg fikk i oppgave 5. (se side ??) Det er et flertall som er uenig i at historie er uinteressant. Mens det er uenighet om at faget er kjedelig eller vanskelig. Jentene som er usikre på hva de skal svare har skrevet at det er tema/emne som er grunnen til dette. Jentene ser nytteverdien og interesseverdien i faget først og fremst.

De jentene som er enig i at historiefaget er unyttig, kjedelig, vanskelig eller uinteressant oppgir disse mulighetene for at deres syn skal endre seg:

- Må gjøre undervisningen mer spennende (3)
- Lettere læringsmåter (1)
- Få velge læringsmåter selv (1)
- Mer film (1)
- Innstillingen min (1)
- Lære mer om emnet/temaet (1)
- Det blir for mye å huske (1)

Det var få som svarte på hvordan deres syn skulle endre seg. Svarene jeg fikk handlet om endringer i vanskelighetsgrad rundt stoff og undervisning, undervisningen må bli mer spennende og deres egen innsats for faget må bli bedre.

Interesse for historiefaget hos guttene:

Historie er:	Uenig:	Enig:	Usikker:
Unyttig?	14	2	2
Kjedelig?	10	4	4

Vanskelig?	11	4	3
Uinteressant?	14	2	2

Det var åtte gutter som ikke svarte på oppgaven. Størstedelen av guttene er uenig i påstandene mine. Men i motsetning til jentene var det to gutter som ikke så nytteverdien i faget, noe ingen jenter gjorde. Det er også to som ikke er sikker på om det er nyttig. Dette stemmer med svarene mine i oppgave 5. (se side ??) Det er få som er enig i eller usikre på påstandene om at faget er kjedelig, vanskelig og uinteressant. De som er usikre har i likhet med jentene uttrykt at det er tema/emne som er grunnen til dette. Guttene legger like mye vekt på nytteverdien og interesseverdien i faget.

Av de 18 guttene som svarte på oppgaven, var det bare to gutter som oppgav hva som skulle til for at historiefaget skulle være nyttig, morsomt, lett eller interessant. “Få matte inn i historie” og “gjøre det mer spennende” var svarene jeg fikk. Vanskelig å få noe ut av dette.

Sammendrag og sammeligning.

Oppgaven viser at alle jentene, som hadde svart på oppgaven, så nytteverdien i faget, noe ikke alle guttene gjorde. Guttene ser på faget som mindre vanskelig enn det jentene gjør. Både guttene og jentene synes faget er interessant. De som er usikre er vanskelig å gjøre noe med. Noen har ikke svart hvorfor de er usikre, mens de fleste har sagt at det kommer an på tema/emne.

Oppgaven viser at et stort flertall har en positiv holdning til historie. De som er enige i at faget enten er unyttig, kjedelig, vanskelig eller uinteressant er ikke blitt bedt om å oppgi grunnen til dette. Det blir derfor vanskelig å si noe om hvorfor de har svart som de gjorde. Siden det var få gutter som hadde svart på hva som skulle til for å endre synet deres på historiefaget er det vanskelig å trekke noe konklusjon her. Det er veldig overraskende hvor positive elevene(både guttene og jentene) er til historie. Kan det hende de ikke ønkser å skuffe meg, til tross for det var en anonym spørreundersøkelse? Eller viser dette bare at historie er et fag elever sett stor pris på?

I likhet med mine funn, fant Bøe og Hauge ut i sin undersøkelse at jentene var mer opptatt av nytteverdien enn det guttene var.(Bøe og Hauge 1986: 99) Til forskjeller er det ikke store forskjeller når det kommer til interesseverdien. Flere jenter mener at faget er kjedelig eller vanskelig. Guttene har en mer “glidende” overgang mellom de forskjellige alternativene, noe

jentene ikke har. Dette kommer også frem i Bøe og Hauge sin undersøkelse. (Bøe og Hauge 1986: 99)

I undersøkelsen til Angvik og Borries fra 1997, *Youth and History*, har de kommet frem til disse observasjonene rundt interessen for historie og sosiale faktorer.

- *Det er små forskjeller mellom gutter og jenter når det kommer til generell interesse for historie.*
- *Både gutter og jenter som har foreldre med høyere utdanning har en mer positiv innstilling til historie. Denne positive innstillingen øker om de selv har planer om en høyere utdanning.*
- *Jo bedre karakterer elevene har jo mer positiv er de til historie.* (Angvik og Borries 1997: 243)

I gruppeintervjuene mine valgte jeg ut elever som både sa de likte og ikke likte historie. Det var seks gutter (tre som liker historie og tre som ikke liker historie) og seks jenter (to som liker historie og fire som ikke liker historie) som deltok i intervjuene mine. Jeg intervjuet guttene og jentene avskilt.

Hva jobbet elevene sine foreldre som og hva ville de selv utdanne seg til? Jeg vil gi en oversikt over hva foreldrene jobber som og hva de selv vil bli. Forklortelser ang foreldrenes arbeid: M = mamma og P = pappa.

De guttene som oppgir at de liker historie har foreldre som er maskinist(P), lastebilsjøfører(M), helsesekretær(M), studert typografi(P), syddame(M) og maler(P). De vil selv bli ingeniør, politi og dataingeniør eller pilot. De guttene som oppgir at de ikke liker historie har foreldre som jobber i brudesalong(M), er vaktmester(P), polygon(P), jobber i skatteetaten(M). Begge foreldre er kokk(M og P). De vil selv bli branningeninør, snekker og ingeniør. De fleste guttene, om de liker historie eller ikke, oppgir at de vil ha en høy utdanning. Flertallet gutter vil bli ingeniører. Både guttene som liker og ikke liker historie oppgir at foreldrene ikke har høy utdanning. I forhold til Angvik og Borries sine funn stemmer ikke mine funn.

Hos jentene oppgir de som liker historie at de har foreldre som jobber i barnehage(M) og i firma(P), og er selv usikker på hva hun vil bli. Den siste jenta som oppgav at hun likte historie leverte ikke inn svarene arket med svarene på. De jentene som oppgir at de ikke liker historie har foreldre som jobber i barnehage(M), regnskapsfører og taxisjøfører(P), kokk på lærerskole(M), fotograf i avisen iTromsø(P), jobber ikke(M), eier bensinstasjon(P),

siviløkonom(M) og noe innen økonomi i troms fylkestrafikk(P). De vil selv bli danser, vet ikke, noe innen reiseliv og journalist. Det var mye vanskeligere å finne et mønster blant jentene. For det første hadde jeg valgt ut for mange jenter som ikke likte historie. For det andre var det en jente som ikke leverte inn arket med svarene. Og for det tredje var det vanskelig å finne noe klart mønster i svarene deres. Ifølge mine funn stemmer ikke utdanning, verken for foreldrene eller dem selv, med interesse for historie slik de gjorde i Angvik og Borries sin funn.

Verken hos guttene eller jentene finner jeg et mønster som tyder på at utdanningen til foreldrene har påvirkning for deres interesse for historie. De guttene som ikke liker historie oppgir at de vil ha høyere utdanning på lik linje som guttene som liker historie. Jentene som ikke liker historie har ikke planer om en høy utdanning, men de har tanker om hva de vil bli.

Oppsummerer vi oppgaven finner vi små ubetydelige forskjeller mellom gutter og jenter med henhold til interesse for historiefaget.

Konklusjon.

Det kommer frem i analysen at elevenes egne oppfatninger av historie har lite å si når det gjelder kjønnsforskjeller. Flertallet av guttene og jentene oppgir at de er interesserte i historie og har positive tanker om ordet historie. De begrunner svarene sine i interesseverdi. Noe som indikerer at flertallet av guttene og jentene opplever historie som et spennende og interessant fag. Begge kjønn uttrykker at de vil ha en variert form for undervisning hvor tradisjonell tavleundervisning(gutter mer enn jenter, se side 39), selvstendig jobbing med oppgaver(jenter mer enn gutter, se side 39), klipp/film og diskusjon burde blandes. Det er mer personrelatert hvem som liker hva, kjønnsforskjeller har liten verdi. Dette uttrykkes også tildels gjennom elevenes egne tanker om hverandres interesse for historie. Guttene mener i litt større grad at kjønn ikke har noe å si for interessen for historie, mens jentene er mer usikre i dette spørsmålet. Jeg har antydnet at dette kan komme av at guttene har klarere meninger og holdninger om kjønns sine interesse for historie enn det jentene har.

I analysen av tidsforståelsen til elevene viser det seg at jentene og guttene er generelt dårlig på å sette historiske personer og oppfinnelser i riktig rekkefølge. Kjønn spiller en minimal rolle når det kommer til tidsforståelsen. Det finnes ingen statistiske forskjeller mellom kjønn når det gjelder å plassere historiske oppfinnelser i riktig rekkefølge. Jeg fant noen statistiske forskjeller mellom guttene og jentene når det gjaldt å plassere historiske personer i riktig rekkefølge. Jentene kom litt bedre ut enn det guttene gjorde, men det er ikke snakk om store forskjeller. Jeg hadde plassert noen av de historiske oppfinnelsene for nært i tid, i tillegg til at jeg hadde plassert bare en person i kategorien middel fortid(MF). Dette kunne vært med på å påvirket resultatet.

I analysen av viktighet og interesse for historiens rom viser funnene mine at det finnes forskjeller mellom guttene og jentene. Det var to spørsmål i denne analysen hvor jeg spurte etter viktigheten og interessen for historisk rom. Det viser seg at gutter synes det viktigste og mest interessante er det fjerne rom(Europa og verden), mens jentene blander mellom det nære(Norge) og det fjerne(verden) rom. (se side 53) Det kommer også frem at guttene og jentene har forskjellige syn på hvilken verdi de tilegner rommene. Begge tilegner spørsmålet som tar for viktigheten for historisk rom i nytteverdi, mens de tilegner spørsmålet om interesse for historisk rom forskjellig. Guttene fokuserer i mye større grad på interesseverdien, mens jentene fortsetter å forholde seg til nytteverdien. Det interessante med denne analysen er at den ikke er i samsvar med tidligere forskning og litteratur. Hvor det tidligere er vist til at

jentene foretrekker det nære rom framfor det fjerne, viser det seg nå at de nærmer seg guttene i valget av interesse for historisk rom.

Det ble stilt fem spørsmål som omhandlet elevenes interesse for historiens aspekter. Det varierer etter spørsmål hvilke forskjeller det foreligger mellom guttene og jentene. I spørsmål 14 foreligger det ikke forskjeller. (se side 65) Både guttene og jentene velger oppfinnelser som ligger dem nært i tid, det vil si oppfinnelser som de selv bruker i dag. Begrunnelsen til flertallet ligger i nytteverdien. I spørsmålene 4, 11, 12 og 18 ser vi klare syn forskjellene enn likheter. I interessen for historiske aspekter(oppgave 4) og historiske aspekter elevene kunne tenke seg å lære mer om(oppgave 18) fokuserer guttene i større grad enn jentene på “krig”, “revolusjoner” og “oppdagelser og oppfinnelser”. Jentene fokuserer på “krig”, som guttene, men tilegner også “hverdagshistorie”, “kvinner og deres liv” og “epidemier og syke” høy faktor. Selv om dette virker som klare forskjeller viser det seg at jentene beveger seg nærmere historiske aspekter som gutter tidligere var klart mer interessert i. Det er også viktig å notere seg at det var langt flere gutter enn jenter som har valgt flere svaralternativer i oppgave 18 (se side 68). Noen som kan tyde på at gutter er mer interessert i historie enn jenter. Oppgave 11 og 12 var nesten identiske, den eneste forskjellen lå i begrepene viktigst og mest interessant. (se side 63) Både guttene og jentene nevner Hitler som den viktigste og mest interessante personen av historiske skikkelser. Begge trekker frem nytteverdi(jentene i større grad enn guttene) og interesseverdi(guttene i større grad enn jentene) som begrunnelse. Det interessante i disse oppgavene er at guttene har et større mangfold i utvelgelsen av hvem de mener er den viktigste og mest interessante personskikkelsen i historie. Det var veldig tynt i utvelgelsen hos jentene. kjønnsforskjellene kommer klart frem i analysen av historiske aspekter.

I analysen av oppfatninger av historiens tidsdimensjonene kom både guttene og jentene dårlig ut. De er vanskelig for dem å se hvordan fortid, nåtid og fremtid er tilknyttet hverandre og de faller under begrepet Erik Lund kaller historieløshet. Tallmaterialet er så likt mellom kjønnene at det forligger ikke noen betydelige forskjeller mellom dem. Vi kan derfor konkludere med at historiens tidsdimensjoner ikke er kjønnsrelaterte.

Den siste analysen min satte jeg fokus på elevenes oppfatninger av skolens historieundervisning. I spørsmålet(oppgave 5) skulle elevene oppgi hvorfor de tror/mente historie i skolen er viktig. Både jentene og guttene begrunnet svaret i nytteverdi. Vi kan spørre oss hvor ærlige elevene har vært? Svarene var nokså like da jeg spurte hva de husket best fra historietimene. Begge kjønn besvarte dette med emner fra moderne historie(kriger,

konflikter og revolusjoner), flere jenter enn gutter trakk frem eldre historie(svartedauen, renesanssen og historier om gamle helgener i kristendommen). Det kommer fram at både guttene og jentene setter interesseverdien høyest, deretter følger “nettopp hatt om emnet”, “husker best” og “viktige hendelser”. Det foreligger noen kjønnsforskjeller.

Elevene var nokså enige i at kjønn ikke har noe å si for lærerens evne til å undervise. (se side 80) De er mer opptatt av at læreren skal formidle på en spennende og engasjerende måte, samtidig som han/hun skal være flink å lære bort igjennom å forklare vanskelige begreper og hendelser.

Det siste spørsmålet jeg tar for meg i analysen om elevenes oppfatninger av skolens historieundervisning viser at et stort flertall av gutter og jenter har en positiv holdning til historie. Begge er enige i at faget verken er unyttig eller uinteressant. Noen jenter sier at faget er vanskelig og kjedelig, gutter sier dette i svært liten grad. (se side 82)

I denne masteroppgaven hadde jeg som problemstilling: *Er det slik at gutter er mer interessert i historie enn det jenter er, og hva er eventuelt grunnen til dette?* Nei, guttene er ikke mer interesserte i historie enn det jentene er. Interessen ligger i hva den enkelte person interessere seg for. Det kommer frem i analysen min at flertallet av gutter og jenter har en positiv holdning til historie. Jentene trekker inn nytteverdien litt mer enn guttene gjør, mens flertallet av guttene trekker inn interesseverdien. Selv om det foreligger noen forskjeller i hvilken verdi guttene og jentene gir historie, er flertallet enige i det både er nyttig og interessant. De oppfatter historie som et positivt fag.

Kildehenvisning.

- Angvik, Magne. 1996. *Historiedidaktik I Norden 6. Historiemedvetandet – teori og praksis*. Nordisk konferansens om historiedidaktik. Tammerfors 1996.
- Angvik, Magne og Borries, Bodo Von(eds.) 1997; *Youth and History – A comparative European Survey on historical consciousness and political attitudes among adolescents*. Hamburg. Edition körber – stiftung.
- Brock – Utne, Birgit og Haukaa, Runa. 1980. *Kunnskap uten makt - kvinner som lærere og elever*. Universitetsforlaget.
- Bø, Jan Bjarne og Hauge, Kolbjørn, 1984; *Barn og historie – undervisningsteorier i historiefaget og barns forhold til historie*. Universitetsforlaget.
- Bøe, Jan Bjarne og Hauge, Kolbjørn, 1986. *Ungdom og Historie – en analyse av ungdoms forståelse og interesse for historie*. Stavanger lærarhøyskole.
- Bøe, Jan Bjarne, 1996. *Historie som identitet – to studier i historiebevissthet*. Høyskolen i Stavanger, avdeling for humanistiske fag.
- Dalland, Olav. 2007. *Metode og oppgaveskriving for studenter*. 4.utgave. Gyldendal akademisk. Oslo.
- Hellevik, Ottar, 2002. *Forskningsmetode i sosiologi og statsvitenskap*. Universitetsforlaget Oslo.
- Imsen, Gunn. *Elevers verden – innføring i pedagogisk psykologi*. 4.utgave. 2005. Universitetsforlaget.
- Knutsen, Ketil. *Historier ungdom lever – en studie av hvordan ungdom bruker historie for å gjøre livet meningsfylt*. Graden doctor philosophiae(dr.philos.). Universitetet i Bergen. 2006.
- Knutsen, Kjetil. *Å utvikle historiebevissthet i skolen, Intensjoner i og tilrettelegging av lærerplan, lærebøker og undervisningspraksis*. Hovedoppgave i historie. Høyskolen i Bergen, Historisk institutt, Universitetet i Bergen AVH. Våren 2001.
- Kjeldstadli, Knut. 1999. *Fortida er ikke hva den en gang var - en innføring i historiefaget*. Universitetsforlaget Oslo.
- Lund, Erik, 2009. *Historiedidaktikk – en håndbok for studenter og lærere*. 3. utgave. Universitetsforlaget.
- Lund, Erik. 2001. *Samfunnsfag*. Dokumentet er en artikkel/bok-kapittel i Fagdebatikk : fagdidaktisk innføring i sentrale skolefag / Svein Sjøberg (red.)

- Nomedal, John Harald og Bråthen, Ståle 2007(2009- 10. klasse). *Kosmos* – Geografi, historie og samfunnskunnskap. Samfunnsfag for ungdomstrinnet. Fagbokforlaget.
- Poulsen, Marianne, 1999; *Hitoriebevidstheder* – elever i 1990'ernes folkeskole og gymnasuim. Roskilde universitetsforlag.
- <http://snl.no/kvinnebevegelsen> dato: 16.03.12
- http://snl.no/Skole_og_utdanning_i_Norge dato 24.05.12
- <http://fagbokforlaget.no/?ressursside=ja&artikkelid=598> Dato: 04.04.12
-

Vedlegg I:

Spørreundersøkelse for 10. klasse.

I denne undersøkelsen skal du svare så nøye du kan på hvert spørsmål. Oppgaven skal gjøres alene, det er derfor ikke lov å se på andre eller snakke med andre. Det skal brukes en skoletime på oppgavene. Siden dette er en anonym spørreundersøkelse skal det ikke skrives navn. Undersøkelsene er nummeret.

Oppgave 1:

Gutt ___ Jente ___

Oppgave 2:

Hva er det første du tenker på når du hører ordet historie? Hvorfor?

Oppgave 3:

Sett kryss i en av rutene nedenfor. Liker du historie?

Ja___

Hvorfor?_____

_____
_____
Nei__ Hvorfor

ikke?_____

_____
_____
Oppgave 4:

I denne oppgaven skal du sette et kryss i hver rekke etter hvor interessant du synes emnet er.

Hvilke av disse emnene synes du er mest interessant?

	Ikke interessant	Litt interessant	Ganske interessant	Veldig interessant	Svært interessant
1. Kriger					
2. Lokal historie					
3. Hverdagshistorie (hvordan folk levde i samfunnet)					
4. Hvordan land blir styrt.					
5. Livet til kjente personer (konger, dronninger, helter)					
6. Revolusjoner					
7. Oppdagelser og oppfinnelser					

Oppgave 5:

Hvorfor tror du/mener du det er så viktig med historie i skolen?

_____
_____
_____

Oppgave 6:

Ser du en sammenheng mellom fortid - nåtid – fremtid? I såfall hvordan vil du forklare den?

Oppgave 7:

Om du kunne velge, hvordan ville du ha lagt opp en historietime? Hvilke emner ville du brukt mest tid på? Hvorfor?

Oppgave 8:

Hva husker du best fra historietimen på skolen? Hvorfor husker du akkurat dette?

Oppgave 9:

Har du hatt både kvinnelige og mannlige lærere i historie? Hvem synes du har vært den flinkeste til å gjøre historie interessant? Hvorfor akkurat han eller henne?

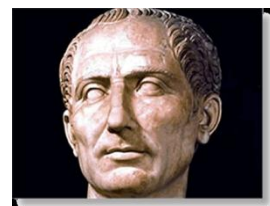

Oppgave 10:

Her finner du en oversikt over noen mennesker som har levd før deg: Roald Amundsen- Jeanne d’Arc – Gro Harlem Brundtland - Olav den hellige- Julius Cæsar - Hitler. Plasser dem i kronologisk riktig rekkefølge.

1.	
----	--

2.	
3.	
4.	
5.	
6.	

Oppgave 11:

Om du skulle nevne en person som du syns er **viktig** i historien, hvem ville du valgt og hvorfor?

Oppgave 12:

Om du skulle nevne en person som du synes er **mest interessant** i historien, hvem ville du valgt og hvorfor?

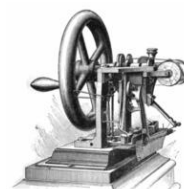

Oppgave 13.

Sett nr fra 1-5 over hvilke oppfinnelser som kom først. Dampmaskinen – telefonen - boktrykkerkunsten – internett – symaskinen.

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

Oppgave 14:

Om du skulle nevne en eller flere oppfinnelser. Hvilken hadde du valgt og hvorfor?

Oppgave 15:

Hvilke av disse alternativene synes du er **viktigst** å lære om? (Det er lov å velge flere alternativ).

Det som skjedde lokalt?	
Det som skjedde i Norge?	
Det som skjedde i Europa?	

Det som skjedde i Verden?	
---------------------------	--

Hvorfor har du valgt akkurat det/disse alternativene?

Oppgave 16:

Hvilke av alternativene synes du er **mest interessant** å lære om? (Det er lov å velge flere alternativ)

Det som skjedde lokalt?	
Det som skjedde i Norge?	
Det som skjedde i Europa?	
Det som skjedde i verden?	

Hvorfor valgte du akkurat det/disse alternativene?

Oppgave 17:

Jeg kommer her med fire påstander. Dere skal svare om dere er enige eller ikke enige i ruten på siden.

Historie er:

Unyttig?	
Kjedelig?	

Vanskelig?	
Uinteressant?	

Om dere er **enige** i noen av påstandene. Hva skal til for å endre på dette i følge deg?

Oppgave 18:

Om du fikk lov å velge noe ekstra som skulle inn i lærebøkene, hva ville du valgt? (kan krysse i flere ruter)

Mer om vikingtiden	
Flere kriger rundt i verden	
Om kvinner og deres liv	
Mer om epidemier og syke	
Flere oppfinnelser og nyere teknologi	
Mer norsk historie	
Lokal historie – Slettshistorie	
Andre emner som ikke er nevnt?	

Hvorfor valgte du det/disse?

Oppgave 19:

Tror du gutter og jenter er like interesserte i Historie? Om svaret er nei, hva tror du grunnen til dette er?

Takk for deltakelsen ☺

Vedlegg II:

Intervjuene

Bakgrunn:

1. Hva jobber foreldrene deres som?
2. Vet dere hva de studerte?
3. Følger de dere opp? Er de interesserte i hva dere gjør på skolen?
4. Vet dere om foreldrene deres er interesserte i historie?
5. Er foreldrene deres interesserte i slekthistorie? Forteller de dere om slekten?
6. Hva vil dere bli når dere blir voksen? Hvorfor?
7. Er dere vokst opp i Tromsø?

Hverdagen:

8. Hvilke interesser har dere på fritiden?
9. Leser dere bøker på fritiden? Hvilke bøker leser dere på fritiden? Leser dere bøker knyttet til historie på skolen?
10. Liker dere å se filmer? Hva med filmer på skolen?
11. Har dere sett mange filmer i historiefaget? Hvilke filmer? Hvilke gjorde mest inntrykk, var mest spennende/interessante?
12. Synes dere filmer er et godt verktøy for å bli mer interesserte i historie?

13. Hvilke filmer ser dere på fritiden?
14. Ser dere mange filmer som omhandler historie(hvilken som helst historie)? Hva synes dere om slike filmer?
15. Ser dere dokumentarer som omhandler hendelser som har skjedd i fortiden?
16. Spiller dere mye spill? Hvilke?
17. Blir dere fasinert av eventyr og fantasy?

Skolen:

18. Om dere skulle lagt opp en historieundervisning, hvordan ville dere lagt den opp for at den skulle blitt mer spennende? Altså hva får dere til å huske mer fra timen?
19. Liker dere å bli undervist? Læreren snakker? Eller liker dere å jobbe selvstendig med oppgaver eller andre prosjekter? Synes dere filmer er greier redskaper? Hva med kart og bilder?
20. Liker dere at læreren legger opp undervisningen eller liker dere å velge selv hvordan undervisningen skal foregå?
21. Hva synes dere om læreboken deres? Grei å lese? Bra bilder? Gjør den dere nyskjerrige?
22. Vet dere hva som står i lærerplanen? Hva dere skal kunne?
23. Er lærerne flinke til å likestille gutter og jenter? Får f eks guttene mer oppmerksomhet enn jentene i timen? Eller omvendt? Kan dere gi noen eksempler på dette om det er tilfelle?
24. Er historie vanskelig å lære seg? Er det vanskelig å få kunnskapen til å sette seg? Blir det for mye stoff på kort tid? Bruker man for lite/lang tid på emnene?

Tanker:

25. Om besteforeldrene deres fortalte dere hvordan ting var da de vokste opp, eller generasjonen før dem, hadde dere vært interesserte i deres fortellinger? Slettshistorie.
26. Synes dere det er spennende å høre om lokalhistorie? Hadde det vært lettere og å høre om, om dere fulgte en spesiell person?
27. Om dere fikk presentert en fortelling om en jente som vokste opp under krigen, ville dere vært nyskjerrige på hvordan livet hennes var før, under og etter krigen?

28. Om dere fikk presentert en fortelling om en gutt som gikk gjennom en krig(kan være uansett), ville dere vært nyskjerrige på hvordan livet hans var før, under og etter krigen?
29. Vet dere mye om den industrielle revolusjonen? Kunne dere tenke dere å høre mer om hvordan livet til barn var under den industrielle revolusjonen?
30. Hvis dere tenker dere om, hvor mye av lærerstoffet i lærebøkene handler om lokale, norske, europeiske og verdens historie? Mange av dere har skrevet at verdens historie er viktig og spennende, men hvor mye av det dere lærer er verdenshistorie?
31. Uten at dere kan være sikre, hvem av guttene og jentene i klassen er det som er mest aktive i klassen? Hvem er det som får best karakterer? Hvorfor tror dere at det kan være slik?
32. I boken deres fra 10. klasse er emnene deres; kalde krigen(før, under og etter), koloniene blir selvstendige, midtøsten og hvordan Norge utvikler velferdsstaten. Har dere hatt om alle emnene? Hvilke av disse er mest interessant/spennende? Hvorfor valgte dere disse? Kunne dere tenke dere å lære mer om noe spesifikt innen disse emnene? Hvilke av emnene er vanskeligst å forstå?
33. Bilde på side 112, fra kalde krigen. Hva tenker dere om bildet? Om vi studere de to kvinnene som er på hver sin side av gjerdet, hvordan tror dere livene deres utartet seg? Synes dere det høres interessant ut å vite hvordan de havnet der? Hvordan livene deres var før krigen, under og etter at de ble skilt? Funnet ut om de fant hverandre etter murens fall i 1989? Hadde de levd forskjellige liv? Hvordan hadde dette formet dem?
34. Har dere sett filmen Rwanda? Hva synes dere om den? Vet dere hvorfor dere så den? Kan dere se en sammenheng mellom koloniseringen og avkoloniseringen? Kunne dette vært unngått? På hvilken måte i såfall?
35. Kunne dere tenke dere å lære mer om kvinners historie? Barns historie? Under forskjellige forhold.
36. Noen som har sett filmen Anastasia? Har noen av dere blitt nyskjerrig på om denne historien var sann og søkt den opp? Vet dere hvor den historien kommer fra og hva som skjedde?
37. Hva med kong Arthur? Noen som har sett filmer som omhandler han? Kunne dere tenke dere å finne ut mer om den tiden og hvordan ting var da?

38. Hva med Arn tempelridderen? Interessant film? Hvorfor/hvorfor ikke? Noen som ble interesserte i korstogene/tempelridderne?

